

BADANIE EWALUACYJNE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA RADOMSKA 2030+

Ocena postępów i skuteczności działań rewitalizacyjnych wykonana na zlecenie
Urzędu Miejskiego Radomska

Radomsko, kwiecień 2026 r.

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	3
Rozdział II. Uwarunkowania procesu rewitalizacji Miasta Radomska	5
Rozdział III. Ocena stopnia realizacji GPR	7
Rozdział IV. Ocena zakresu realizacji GPR	10
Rozdział V. Ocena efektów wdrożenia GPR	12
Rozdział VI. Ocena efektów wdrożenia GPR – wyniki badania jakościowego (CAWI)	14
Rozdział VII. Ocena aktualności GPR	19
Rozdział VIII. Wnioski i rekomendacje	20
Załącznik – Szczegółowy opis rezultatów przedsięwzięcia oraz ocena ewaluacyjna	25

Rozdział I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział prezentuje informacje wprowadzające i opis koncepcji badania ewaluacyjnego

Niniejszy dokument stanowi ocenę aktualności i stopnia realizacji **Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+**, sporządzoną przez Prezydenta Miasta Radomska na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Ocena została opracowana zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w GPR Miasta Radomska 2030+. GPR jest podstawowym dokumentem operacyjnym Miasta Radomska w zakresie prowadzenia procesu rewitalizacji, sporządzonym na podstawie ustawy o rewitalizacji. Dokument wyznacza ramy działań służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, przy jednoczesnym wykorzystaniu ich lokalnych potencjałów rozwojowych. Program obejmuje działania o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym, realizowane w sposób zintegrowany i skoordynowany.

Ocena została przeprowadzona z wykorzystaniem danych z monitoringu GPR, danych administracyjnych Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych, dokumentacji realizatorów przedsięwzięć, badania CAWI oraz analiz jakościowych. Dla każdego wskaźnika określono definicję, źródło danych, częstotliwość pomiaru, jednostkę odpowiedzialną i sposób obliczania. W przypadkach, w których nie było możliwe pozyskanie danych dla podobszarów rewitalizacji, zastosowano estymację na podstawie danych miejskich. Wyniki interpretowano z uwzględnieniem wpływu depopulacji oraz innych czynników zewnętrznych, ograniczających możliwość prostego przypisania zmian samej interwencji rewitalizacyjnej. Niniejsza ewaluacja została przeprowadzona w miesiącach marzec-kwiecień 2026 roku. Badanie **ewaluacyjne ma charakter on-going**, co oznacza, że jest realizowana w trakcie interwencji, w tym przypadku procesu rewitalizacji. Ocena została opracowana zgodnie z zapisami GPR rozdziału 10.4 Ocena aktualności gminnego programu rewitalizacji, a także zgodnie z zapisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, który wskazuje, że Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez burmistrza, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.

Założeniem ewaluacji jest ocena stopnia osiągnięcia celów Programu oraz zebranie rekomendacji do jego aktualizacji. Raport przedstawia wyniki oceny stopnia realizacji celów GPR oraz analizy aktualności jego zapisów. Podczas analizy GPR zwracano uwagę na kontekst zdarzeń i procesów, które nastąpiły od momentu uchwalenia Programu do rozpoczęcia badania ewaluacyjnego i mogły mieć istotny wpływ na aktualność jego założeń.

Dokument raportu podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a następnie będzie stanowił podstawę do decyzji o jego aktualizacji, co wynika wprost z zapisów ustawy o rewitalizacji, gdzie wskazano, że ocena sporządzona przez burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, burmistrz występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa wcześniej (art. 22 ust. 2 i 3 ustawy o rewitalizacji).

Koncepcja badawcza badania ewaluacyjnego została oparta na czterech podstawowych kryteriach ewaluacyjnych, obejmujących efektywność, oddziaływanie, spójność oraz trwałość. W ramach badania efektywność rozumiano jako ocenę efektów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji według stanu na koniec 2025 r. Kryterium oddziaływania odnosiło się do oceny wpływu realizacji Programu na rozwój podobszarów rewitalizacji. Spójność analizowano jako zgodność celów i założeń GPR z rzeczywistym przebiegiem jego wdrażania, natomiast trwałość została ujęta w węższym zakresie i dotyczyła oceny trwałości wypracowanego modelu partnerstw lokalnych Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz wspólnotami lokalnymi.

Proces badawczy koncentrował się na kilku kluczowych obszarach, obejmujących ocenę efektów wdrażania GPR, ocenę stopnia jego realizacji, ocenę spójności procesu wdrażania z pierwotnymi założeniami, ocenę wpływu Programu na rozwój obszaru rewitalizacji, a także ocenę aktualności samego dokumentu. Tak zdefiniowany zakres badania umożliwił zarówno analizę stopnia wykonania zaplanowanych działań, jak i ocenę ich znaczenia z punktu widzenia osiągnięcia celów rewitalizacji.

Przyjęta koncepcja badawcza zakładała realizację badania w kilku wzajemnie uzupełniających się etapach. W pierwszej kolejności przeprowadzono etap identyfikacji, którego celem było odtworzenie logiki interwencji zaprogramowanej w Gminnym Programie Rewitalizacji oraz ustalenie, w jaki sposób zaplanowano prowadzenie procesu rewitalizacji w Radomsku. Na tym etapie wykorzystano analizę desk research, obejmującą przegląd i analizę dokumentów źródłowych, co pozwoliło na rozpoznanie podstawowych założeń interwencji, mechanizmów jej wdrażania oraz oczekiwanych rezultatów.

Kolejny etap miał charakter eksploracyjny i służył pogłębionej analizie przebiegu procesu rewitalizacji oraz zmian zachodzących na poszczególnych podobszarach. W jego ramach zastosowano analizę trendów, umożliwiającą rozpoznanie kierunku i dynamiki zmian na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, a także jakościową analizę treści wywiadów indywidualnych i grupowych. Pozwoliło to na pozyskanie opinii i doświadczeń różnych grup interesariuszy oraz uchwycenie zmian, które nie zawsze znajdują pełne odzwierciedlenie w danych ilościowych.

Ostatni etap procesu badawczego stanowiła synteza wyników. Na tym etapie przeprowadzono wywiad grupowy z przedstawicielami Komitetu Rewitalizacji, który umożliwił uzupełnienie, doprecyzowanie oraz konfrontację wniosków sformułowanych we wcześniejszych fazach badania. Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych, obejmujących analizę dokumentów, wywiady oraz wizje lokalne, pozwoliło na uzyskanie możliwie pełnego i wiarygodnego obrazu procesu wdrażania GPR oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji przydatnych dla dalszego prowadzenia rewitalizacji.

Niniejszy raport z badania ewaluacyjnego opracowany został przez firmę MM CONSULT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie oddział w Przysusze na zlecenie Urzędu Miasta Radomska.

Adnotacja: Niniejszy dokument został opracowany zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 stanowiącymi załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad

równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Niniejszy dokument nie został wyjustowany w celu zapewnienia większej dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzrokową.

Rozdział II. Uwarunkowania procesu rewitalizacji Miasta Radomsko

Niniejszy rozdział prezentuje uwarunkowania procesu rewitalizacji wraz ze wskazaniem obszaru rewitalizacji przyjętego przez miasto celem realizacji działań rewitalizacyjnych.

Aktualne brzmienie Programu zostało określone w uchwale nr LXXI/682/23 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 24 listopada 2023 r., a następnie zmienione uchwałą Nr III/20/24 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 czerwca 2024 r. oraz **uchwałą nr XV/95/25 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 31 stycznia 2025 r.** Dokument ten stanowi podstawę planowania, koordynowania i monitorowania działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji miasta.

GPR przyjmuje perspektywę długofalową i zakłada realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w latach 2022–2032. Dokument określa wizję stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, cele i kierunki działań, katalog przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających, zasady zarządzania programem, mechanizmy partycypacji społecznej oraz system monitorowania i oceny postępów jego wdrażania. Program ma charakter kompleksowy i stanowi narzędzie prowadzenia zintegrowanej polityki rozwoju lokalnego na obszarach wymagających szczególnej interwencji.

Program został opracowany w oparciu o diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem zjawisk kryzysowych występujących w sferze społecznej oraz współwystępujących problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku Nr XXXI/332/21 z dnia 28 maja 2021 r., zmienioną uchwałą Rady Miejskiej w Radomsku nr XXXII/355/21 z dnia 24 czerwca 2021 r., wyznaczono na terenie miasta **obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji został wyodrębniony jako teren o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta. Obejmuje on trzy podobszary: Centrum, Młodzowy oraz Kopiec. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 322,79 ha, co stanowi 6,28% powierzchni miasta, a liczba jego mieszkańców wynosi 7682 osoby, tj. 16,66% ogółu ludności Radomska. GPR został **pozytywnie zweryfikowany i wpisany do Wykazu pozytywnie zweryfikowanych gminnych programów rewitalizacji województwa łódzkiego** w dniu 31 stycznia 2025 r.¹

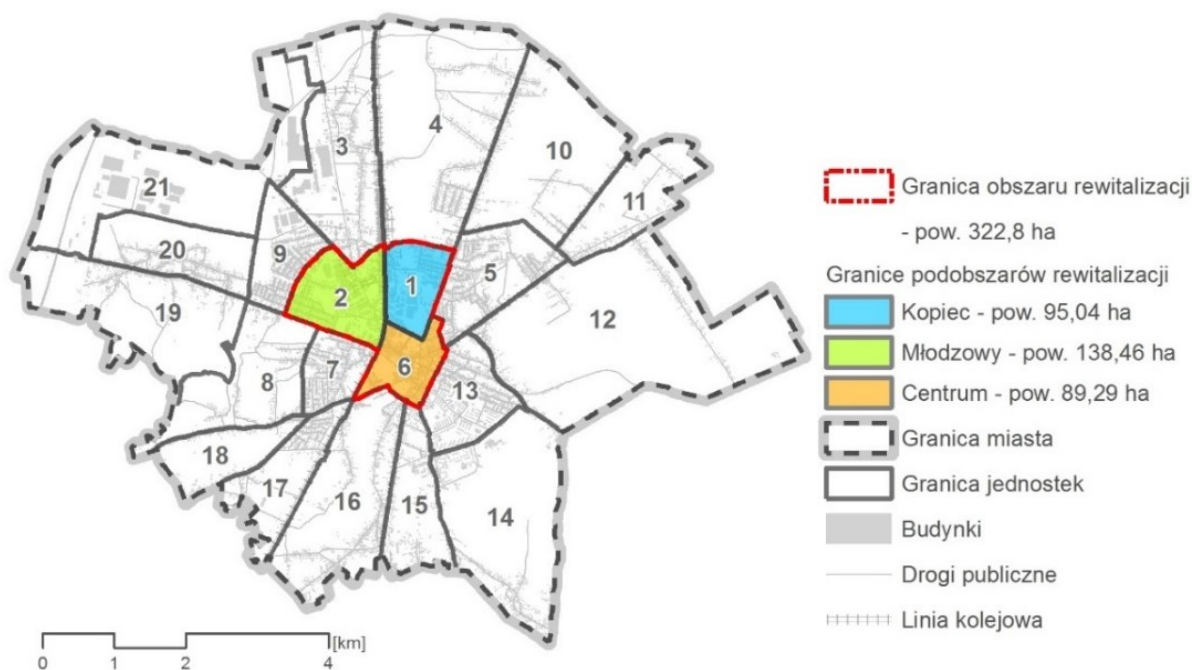
Miasto Radomsko zostało wyłonione do realizacji części pilotażowej projektu „Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwarte”, współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” – GOSPOSTRATEG, realizowanego przez partnerów: Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii oraz Uczelnię Łazarskiego.

¹ Wpis do wykazu został dokonany na podstawie oceny programu zgodnie z Procedurą oceny gminnych programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 przyjętej Uchwałą nr 1684/24 ZWŁ z dnia 5 grudnia 2024 r.

W ramach projektu na terenie Radomska zaplanowano realizację zadania „Konsultacje i pilotaż modelowych rozwiązań na rzecz odpowiedzialnej urbanizacji w Polsce” – w odniesieniu do zagadnień rewitalizacji, związanego z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji, poszerzonego o instrument koncepcji architektoniczno-urbanistycznej. Dodatkowym wyzwaniem w ramach pilotażu było testowanie przejścia z pozaustawowego programu (LPR) na gminny program rewitalizacji (GPR). Obszar rewitalizacji został wyodrębniony jako teren o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta. Obejmuje on trzy podobszary: Centrum, Młodzowy oraz Kopiec. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 322,79 ha, co stanowi 6,28% powierzchni miasta, a liczba jego mieszkańców wynosi 7 682 osoby, tj. 16,66% ogółu ludności Radomska.

Łącznie obszar zdegradowany zamieszkiwany jest przez 7682 mieszkańców, stanowiąc 16,66% ogólnej populacji oraz zajmuje powierzchnię 322,79 ha, co stanowi 6,28% powierzchni miasta. Jednostki wchodzące w skład obszaru zdegradowanego spełniają kryterium ustawowe co do powierzchni (nie więcej niż 20% całej gminy) i liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% ogółu).

Rysunek 1. Mapa obszaru rewitalizacji Miasta Radomska

Źródło: GPR

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji określono zasady i tryb pracy Komitetu Rewitalizacji w uchwale nr LXXIV/715/24 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie **przyjęcia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Radomska**. Komitet Rewitalizacji Miasta Radomska pełnił funkcję forum współpracy i dialogu pomiędzy organami miasta a interesariuszami procesu rewitalizacji. Jego rola polegała na zapewnieniu udziału społecznego w przygotowaniu, prowadzeniu, monitorowaniu oraz ocenie procesu rewitalizacji, a także na wspieraniu Prezydenta Miasta w sprawach dotyczących realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+. Komitet pełnił tym samym funkcję opiniodawczo-doradczą oraz stanowił istotny element systemu zarządzania rewitalizacją.

Praca Komitetu miała znaczenie nie tylko formalne, ale **również merytoryczne**, ponieważ umożliwiała konfrontowanie założeń programu z doświadczeniami i potrzebami przedstawicieli różnych środowisk lokalnych. Zróżnicowany skład Komitetu, obejmujący przedstawicieli mieszkańców, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych, wspólnot mieszkaniowych, Rady Miejskiej oraz administracji samorządowej, sprzyjał uwzględnianiu różnych perspektyw w procesie wdrażania rewitalizacji. W tym sensie Komitet stanowił istotne narzędzie partycypacji i wzmocnienia partnerskiego modelu prowadzenia rewitalizacji w Radomsku.

W dniu 15 maja 2025 r. Rada Miejska w Radomsku podjęła uchwałę Nr XVIII/118/25 w **sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji**. Strefa została wyznaczona na części obszaru rewitalizacji obejmującej podobszar Centrum, określony uchwałą nr XXXI/332/21 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 28 maja 2021 r., zmienioną uchwałą nr XXXII/355/21 z dnia 24 czerwca 2021 r.

Rozdział III. Ocena stopnia realizacji GPR

Niniejszy rozdział odpowiada na pytania badawcze:

- W jakim stopniu zrealizowano założenia GPR?
- Jaki jest stan zaawansowania prac nad realizacją przedsięwzięć? Jakie czynniki wpływały na ewentualne zmiany terminów realizacji projektów wpisanych do GPR czy ich zakresów?

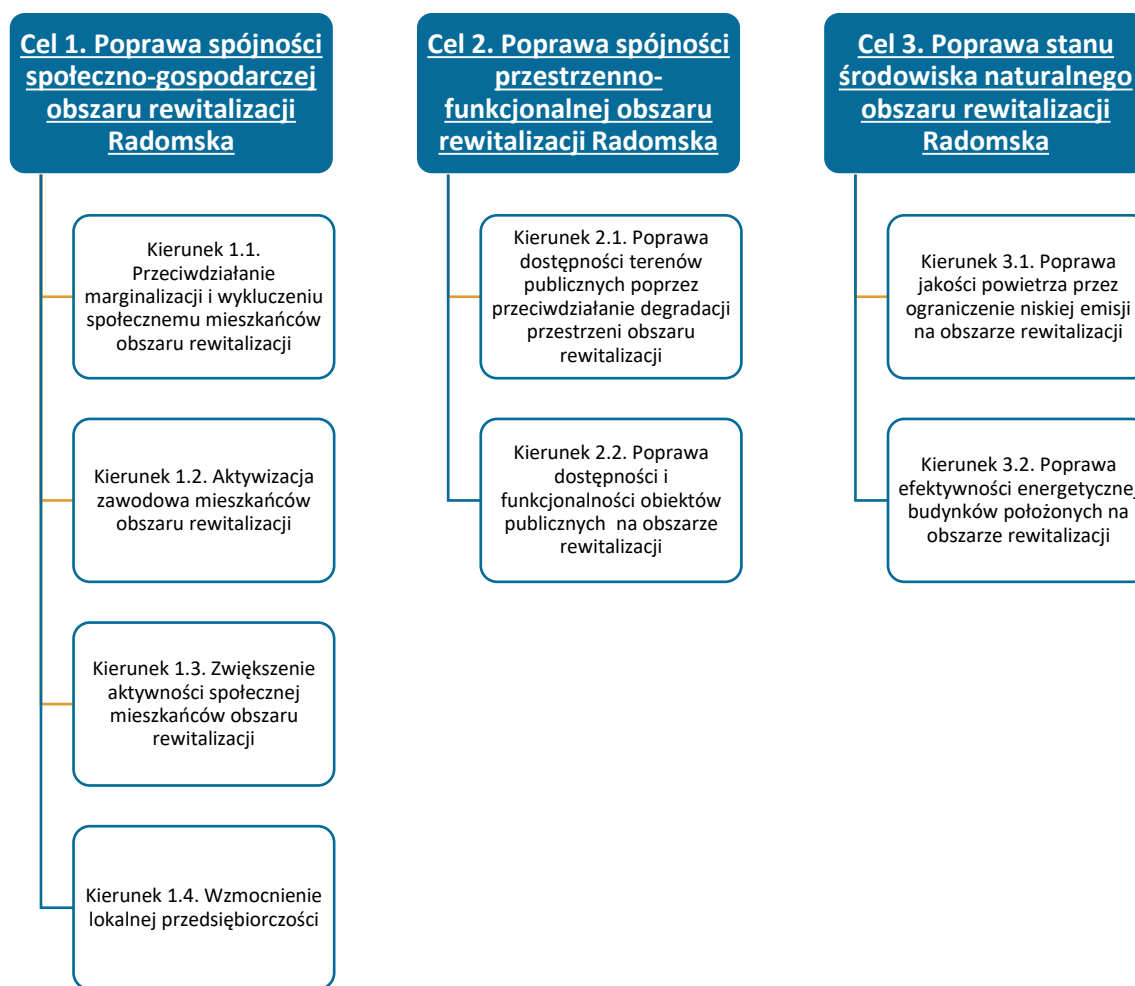
Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ określa **cele rewitalizacji wynikające z przyjętej wizji obszaru rewitalizacji oraz przeprowadzonej diagnozy**. Z wizji stanu obszaru rewitalizacji wynika, iż teren ten stanie się przyjaznym miejscem do życia, pracy i wypoczynku – głównie dzięki funkcjonalnej przestrzeni, ale też za sprawą zwiększonej aktywności podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców, wzmocnionej przez działalność wielu instytucji publicznych oraz inicjatywy oddolne. Na tej podstawie zostaną określone zasadnicze **kierunki interwencji rewitalizacyjnej Radomska**, skupione na rozwiązaniu głównych problemów obszaru rewitalizacji:

- 1) zmniejszeniu skali negatywnych zjawisk społecznych i zwiększeniu aktywności mieszkańców,
- 2) wsparciu aktywności gospodarczej,
- 3) poprawie stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- 4) poprawie stanu środowiska naturalnego.

Cele rewitalizacji Radomska i odpowiadające im kierunki działań zostały przedstawione na poniższym schemacie.

RYCINA 1. SCHEMAT CELÓW I KIERUNKÓW REWITALIZACYJNYCH GPR MIASTA RADOMSKO

Źródło: GPR

Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji nie zostały rozdzielone na podobszary rewitalizacji, gdyż z powodu zbieżności potrzeb podobszarów, każdy z nich będzie brał udział w ich realizacji.

Charakterystyka przedsięwzięć rewitalizacyjnych (wprowadzenie do analizy realizacji)

Katalog podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR Miasta Radomska 2030+ został skonstruowany jako **pakiet działań zintegrowanych**, obejmujących interwencje społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne, środowiskowe oraz techniczne. Projekty te odpowiadają na problemy zdiagnozowane na trzech podobszarach rewitalizacji: Centrum, Kopiec i Młodzowy, przy czym **część przedsięwzięć ma charakter ogólnomiejski** w tym znaczeniu, że ich lokalizacja znajduje się na jednym z podobszarów, ale wsparcie kierowane jest do mieszkańców wszystkich trzech podobszarów.

Pierwszą grupę stanowią przedsięwzięcia **społeczne i społeczno-zawodowe**, ukierunkowane na przeciwdziałanie marginalizacji, wykluczeniu społecznemu oraz bierności zawodowej mieszkańców. Do tej grupy należą: „Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku”, „Mały Wielki Człowiek”, „Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku”, „Chcemy działać”, „Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy”, „Życie lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie” oraz „Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku”. Wspólnym mianownikiem tych projektów jest koncentracja na osobach zagrożonych

ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, dzieciach i młodzieży, osobach bezrobotnych, osobach o niskich kwalifikacjach, seniorach oraz osobach z niepełnosprawnościami.

Drugą grupę tworzą przedsięwzięcia **animacyjne, kulturalne i integracyjne**, których celem jest zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców oraz rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego. Do tej grupy zaliczają się: „Przystanek Food Truck Radomsko”, „Letnie Granie”, „Jarmark bożonarodzeniowy” oraz „Jarmark wielkanocny”. Projekty te mają charakter cyklicznych wydarzeń plenerowych, realizowanych przede wszystkim na podobszarze Centrum, przy ul. Reymonta, i zakładają organizację koncertów, występów artystycznych, animacji, konkursów oraz wydarzeń tematycznych. Ich zakładanym rezultatem jest coroczna realizacja imprez kulturalnych wzmacniających integrację mieszkańców.

Trzecią grupę stanowią przedsięwzięcia **gospodarcze i służące wzmocnieniu lokalnej przedsiębiorczości**. Należą do nich „Poprawa funkcji gospodarczo-społecznej na obszarze rewitalizacji” oraz „Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji”. Pierwsze z nich dotyczy przeznaczenia działek przy ul. Tysiąclecia 8 pod funkcje usługowe, handlowe, biurowe, małej gastronomii i mieszkaniowe. Drugie zakłada organizację szkoleń i kursów dla przedsiębiorców oraz osób zainteresowanych aktywnością gospodarczą. Projekty te odpowiadają na potrzebę wzmocnienia przedsiębiorczości, zwiększenia atrakcyjności gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz ograniczenia problemu pustostanów i słabej aktywności gospodarczej.

Czwartą grupę stanowią przedsięwzięcia **przestrzenno-funkcjonalne i infrastrukturalne**, ukierunkowane na poprawę dostępności, bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych. Kluczowe znaczenie ma tutaj projekt „Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej”, określony w GPR jako wiodące, modelowe przedsięwzięcie. Zakłada on m.in. przebudowę ciągów pieszo-rowerowych, budowę bulwarów nad Radomką, przebudowę placu 3 Maja, uspokojenie ruchu na wybranych ulicach, rozwój infrastruktury rowerowej, urządzenie terenów zieleni oraz miejsc rekreacji. Do tej grupy należy także „Poprawa dostępności przestrzeni publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji” oraz „Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej” na podobszarze Młodzowy.

Piątą grupę tworzą przedsięwzięcia dotyczące **modernizacji obiektów publicznych i instytucji kultury**. Obejmują one „Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku” oraz „Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej”. Projekty te zakładają poprawę stanu technicznego obiektów, likwidację barier architektonicznych, zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz rozszerzenie możliwości korzystania z oferty kulturalnej i edukacyjnej.

Szóstą grupę stanowią przedsięwzięcia **techniczne i mieszkaniowe**, dotyczące poprawy stanu zabudowy oraz standardu zamieszkiwania. Do tej kategorii należy projekt „Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji”, zakładający wsparcie remontów, przebudowy oraz prac konserwatorskich i restauratorskich w budynkach położonych na obszarze SSR. Uzupełnieniem tego kierunku są trzy przedsięwzięcia dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont na podobszarach Centrum,

Młodzowy i Kopiec. Projekty te obejmują docieplenie budynków, odnowę elewacji, wymianę stolarki, likwidację zawilgoceń, wymianę instalacji oraz modernizację systemów grzewczych.

Siódmą grupę stanowią **przedsięwzięcia środowiskowe i energetyczne**, których celem jest ograniczenie niskiej emisji oraz poprawa jakości powietrza. Należą do nich „Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy” oraz analogiczne przedsięwzięcie dla podobszaru Centrum. Projekty te zakładają budowę nowych odcinków sieci ciepłowniczej oraz przyłączy do budynków, co ma ograniczyć wykorzystanie indywidualnych źródeł ciepła opartych na paliwach stałych.

Z perspektywy logiki interwencji GPR katalog przedsięwzięć podstawowych ma charakter wielowymiarowy. Najliczniejszą grupę stanowią projekty społeczne i społeczno-zawodowe, natomiast największy ciężar finansowy przypada na przedsięwzięcia infrastrukturalne, przestrzenne, mieszkaniowe i środowiskowe. Oznacza to, że Program łączy działania bezpośrednio skierowane do mieszkańców z inwestycjami w przestrzeń, zasób mieszkaniowy, instytucje publiczne i infrastrukturę techniczną. Takie ujęcie odpowiada założeniu rewitalizacji jako procesu kompleksowego, w którym poprawa sytuacji społecznej jest wzmacniana przez równoległe działania przestrzenne, techniczne, gospodarcze i środowiskowe.

Rozdział IV. Ocena zakresu realizacji GPR

Niniejszy rozdział prezentuje odpowiedzi na poniższe pytania badawcze:

- W jakim stopniu zrealizowano założenia GPR?
- Jaki jest stan zaawansowania prac nad realizacją przedsięwzięć?
- Jakie czynniki wpływały na ewentualne zmiany terminów realizacji projektów wpisanych do GPR czy ich zakresów?

Analiza zestawienia przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazuje, że realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w Radomsku ma charakter **źródnicowany pod względem stopnia zaawansowania, struktury projektów oraz osiągniętych efektów**. Załączona do raportu tabela przedstawia stopień realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz osiągnięte efekty rzeczowe w odniesieniu do założeń przyjętych w GPR Miasta Radomska 2030+.²

Stopień realizacji założeń GPR należy ocenić jako **umiarkowany, z widocznym postępem w obszarze projektów społecznych oraz przygotowawczym i realizacyjnym projektów infrastrukturalnych**. Zrealizowane przedsięwzięcia (PP1–PP4, PP16) koncentrowały się głównie na działaniach społecznych i usługowych, przyczyniając się do poprawy dostępu do usług opiekuńczych, integracyjnych i aktywizacyjnych. Ich realizacja była zgodna z założeniami, terminowa i skuteczna w odniesieniu do bezpośrednich beneficjentów. Jednocześnie ich wpływ ma charakter punktowy (ograniczona liczba uczestników), co oznacza, że nie przekłada się jeszcze na wyraźną zmianę w skali całego obszaru rewitalizacji.

W przypadku **projektów infrastrukturalnych i przestrzennych** widoczny jest etap przejścia od planowania do realizacji. Kluczowe inwestycje (m.in. PP14, PP17, PP18, PP22, PP24) uzyskały dofinansowanie i znajdują się w trakcie wdrażania, co znacząco zwiększa prawdopodobieństwo

² Zob. Załącznik - Szczegółowy opis rezultatów przedsięwzięcia oraz ocena ewaluacyjna

osiągnięcia efektów w kolejnych latach. Projekty te mają potencjał transformacyjny i odpowiadają za przyszłą, trwałą zmianę jakości przestrzeni i funkcjonowania miasta, jednak na obecnym etapie ich wpływ jest jeszcze ograniczony ze względu na wczesną fazę realizacji.

Stan zaawansowania przedsięwzięć ma **wyraźnie spolaryzowany charakter**. Z jednej strony część projektów została już zakończona – są to przede wszystkim działania społeczne, które cechowały się relatywnie krótszym cyklem realizacji i niższą złożonością organizacyjną. Równolegle istotna grupa przedsięwzięć znajduje się obecnie w trakcie wdrażania, przy czym dominują tu inwestycje infrastrukturalne oraz projekty „miękkie” finansowane w ramach nowej perspektywy finansowej, których efekty będą widoczne dopiero w kolejnych latach. Jednocześnie znacząca liczba projektów pozostaje niezrealizowana, mimo ich aktualności i zgodności z celami rewitalizacji, co wskazuje na istniejące bariery wdrożeniowe oraz ograniczenia finansowe i instytucjonalne wpływające na tempo realizacji całego programu. Taki układ wskazuje na **etapowy charakter wdrażania GPR**, w którym działania społeczne pełnią funkcję wczesnych interwencji, natomiast projekty infrastrukturalne – kluczowe dla trwałej zmiany – są dopiero uruchamiane.

Czynniki wpływające na zmiany terminów oraz zakresów realizacji projektów mają przede wszystkim charakter wielowymiarowy i wynikają z uwarunkowań finansowych, instytucjonalnych, strategicznych oraz systemowych. Kluczową rolę **odgrywają ograniczenia finansowe, w tym brak możliwości finansowania części przedsięwzięć w ramach programu FELD**, co wymusza konieczność poszukiwania alternatywnych źródeł wsparcia, takich jak środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego czy programy krajowe. W konsekwencji realizacja wielu inwestycji uzależniona jest od dostępności środków zewnętrznych, co bezpośrednio przekłada się na przesunięcia harmonogramów lub modyfikację zakresów rzeczowych.

Istotne znaczenie mają również czynniki instytucjonalne i proceduralne, w tym długotrwałe procesy aplikacyjne oraz wysokie wymagania formalne, zwłaszcza w przypadku inwestycji realizowanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską. Dodatkowym ograniczeniem jest zróżnicowany poziom gotowości realizatorów, w szczególności podmiotów prywatnych, które nie zawsze dysponują odpowiednimi zasobami organizacyjnymi i finansowymi do uruchomienia projektów.

Na przebieg realizacji przedsięwzięć wpływają także decyzje o charakterze strategicznym, związane z koniecznością priorytetyzacji inwestycji przez miasto oraz podmioty zależne. W praktyce oznacza to koncentrację na projektach posiadających zabezpieczone finansowanie, często kosztem innych, równie istotnych z punktu widzenia celów rewitalizacji. Uwarunkowania te są dodatkowo wzmacniane przez czynniki systemowe, w tym zmiany w zasadach kwalifikowalności projektów w ramach programów unijnych, które ograniczają możliwość realizacji części pierwotnie zaplanowanych działań. Na szczególną uwagę zasługuje niski poziom realizacji przedsięwzięć o charakterze prywatnym i gospodarczym, co wskazuje na ograniczoną skuteczność dotychczasowych mechanizmów aktywizujących sektor prywatny w procesie rewitalizacji. Sytuacja ta potwierdza potrzebę wzmocnienia instrumentów wsparcia oraz stworzenia bardziej sprzyjających warunków do angażowania podmiotów prywatnych w realizację celów programu.

Podsumowując, realizacja GPR przebiega zgodnie z logiką etapową, jednak **pełne osiągnięcie zakładanych efektów jest przesunięte w czasie** i uzależnione od skutecznej realizacji dużych projektów inwestycyjnych oraz poprawy zdolności wdrożeniowej w obszarach dotychczas niewykorzystanych (przedsiębiorczość, projekty prywatne, infrastruktura techniczna).

Rozdział V. Ocena efektów wdrożenia GPR

Niniejszy rozdział odpowiada na pytania badawcze:

- Jakie są pozytywne, a jakie negatywne efekty wdrażania GPR? Jak można je ocenić?
- Które ze zidentyfikowanych efektów były zamierzone, a które nie zostały wcześniej przewidziane?
- Na które grupy interesariuszy w największym stopniu oddziałują efekty wdrażania GPR?

W GPR zapisane zostały oczekiwane efekty z przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami podjęta interwencja ma przyczynić się do realizacji sformułowanej w dokumencie wizji związanej np. z poprawą wizerunku podobszarów czy poprawą spójności społecznej. Ocena efektów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji została przeprowadzona w oparciu o analizę wskaźników oddziaływania przypisanych do celów programu. Wskaźniki te odzwierciedlają zmiany zachodzące w kluczowych sferach rewitalizacji: społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej, umożliwiając ocenę stopnia osiągnięcia założonych rezultatów w dłuższej perspektywie czasowej.

Analiza obejmuje porównanie wartości bazowych (rok 2021), wartości docelowych (rok 2032) oraz – wprowadzoną na potrzeby niniejszej ewaluacji – wartość pośrednią odpowiadającą stanowi na koniec 2025 r. (z perspektywy kwietnia 2026 r.). Ze względu na ograniczoną dostępność danych dla obszaru rewitalizacji w układzie przestrzennym (podobszary: Centrum, Młodzowy, Kopiec), część wskaźników została oszacowana na podstawie danych dla całego miasta, z uwzględnieniem struktury demograficznej oraz udziału ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji.

W interpretacji wyników uwzględniono również uwarunkowania zewnętrzne, w szczególności proces depopulacji miasta, który wpływa na wartości wskaźników wyrażonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W związku z tym wprowadzono dodatkową ocenę jakościową pozwalającą rozróżnić rzeczywiste efekty interwencji (wynikające z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych) od zmian pozornych, będących konsekwencją czynników statystycznych lub systemowych (np. zmian w sposobie rejestracji działalności gospodarczej).

Takie podejście umożliwia bardziej rzetelną ocenę skuteczności GPR oraz identyfikację obszarów, w których osiągnięte rezultaty wymagają dalszego wzmocnienia lub korekty działań w kolejnych etapach realizacji programu.

TABELA 1. ZAKTUALIZOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA GPR (STAN NA 2025 R. + OCENA)

Cel 1. Poprawa spójności społeczno-gospodarczej

Wskaźnik	2021 (obszar rewitalizacji – zakres)	2025	2032	Trend	Ocena
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (na 1000 osób)	61,26 – 120,51	32,8	50–95	maleje	△ Spadek, ale częściowo efekt demograficzny
Zaległości czynszowe (zł / 1000 osób)	11 557 – 44 409	32 330	8 000 – 30 000	maleje	✓ Postęp rzeczywisty (spadek zadłużenia)
Liczba bezrobotnych (na 1000 osób)	17,88 – 32,01	25,5	10–20	maleje	△ Spadek ograniczony, częściowo pozorny

Wyrejestrowania z CEIDG (na 1000 osób)	4,95 – 8,75	3,8	3–5	maleje	△ Wskaźnik niemiarodajny (zmiana systemu rejestracji)
--	-------------	------------	-----	--------	---

Cel 2. Poprawa spójności przestrzenno-funkcjonalnej

Wskaźnik	2021	2025	2032	Trend	Ocena
Długość wybudowanych/przebudowanych dróg (km)	0	5,83	0,53–4,33	rośnie	✓ Postęp wyraźny (przekroczenie części wartości docelowych)
Długość dróg rowerowych (km)	0	3,05	2,05–6,87	rośnie	✓ Postęp zgodny z założeniami
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	4,87	0,30–4,87	rośnie	✓ Postęp zgodny z założeniami

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

Wskaźnik	2021	2025	2032	Trend	Ocena
Liczba dni z przekroczeniem normy PM10	106–112	26	70	maleje	✓ Osiągnięto cel przed terminem
Lokale ogrzewane piecami węglowymi (na 1000 osób)	69,23 – 127,06	59,9	50–80	maleje	△ Spadek, ale częściowo efekt demograficzny

Źródło: GPR oraz opracowanie własne i dane z UM

Pomimo widocznych efektów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, **analiza wskaźników oddziaływania wskazuje, że zasadnicze problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy pozostają w dużej mierze aktualne, a proces rewitalizacji nadal wymaga konsekwentnej i wieloaspektowej interwencji.** Osiągnięte rezultaty należy ocenić jako istotne, jednak mają one w dużej części charakter punktowy i nie doprowadziły jeszcze do trwałego przełamania negatywnych trendów społecznych, przestrzennych i środowiskowych występujących na obszarze rewitalizacji.

W szczególności utrzymują się problemy społeczne związane z poziomem ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz bezrobocia. Pomimo poprawy części wskaźników społeczno-gospodarczych, ich interpretacja wymaga ostrożności, gdyż część zmian wynika z procesów demograficznych, w tym systematycznego spadku liczby mieszkańców miasta. Nadal wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej oraz znaczący udział osób długotrwale bezrobotnych potwierdzają, że obszar rewitalizacji wymaga dalszych działań aktywizacyjnych, integracyjnych i społecznych. Wyniki badania jakościowego CAWI dodatkowo wskazują na potrzebę wzmocnienia działań prospołecznych, budowania lokalnej tożsamości oraz poprawy jakości relacji pomiędzy mieszkańcami a instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za proces rewitalizacji.

Jednocześnie pozytywnie należy ocenić postęp osiągnięty w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Wyraźna poprawa jakości powietrza, rozwój infrastruktury drogowej i rowerowej oraz rozpoczęcie dużych projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE świadczą o rosnącej skuteczności działań inwestycyjnych miasta. Szczególne znaczenie mają projekty realizowane w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027, które stworzyły

możliwość wdrożenia przedsięwzięć o strategicznym znaczeniu dla dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji.

Przeprowadzona ewaluacja wskazuje jednak, że aktualny katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga rozszerzenia i dostosowania do nowych wyzwań oraz możliwości finansowania. W trakcie realizacji GPR pojawiły się nowe potrzeby rozwojowe związane m.in. z zagospodarowaniem terenów przemysłowych, rozwojem mieszkalnictwa społecznego, poprawą efektywności energetycznej, rozwojem infrastruktury ciepłowniczej oraz wzmacnianiem funkcji społecznych i integracyjnych obszaru rewitalizacji. Jednocześnie część przedsięwzięć ujętych pierwotnie w GPR nie została uruchomiona z uwagi na brak finansowania lub zmianę priorytetów inwestycyjnych.

Rozdział VI. Ocena efektów wdrożenia GPR – wyniki badania jakościowego (CAWI)

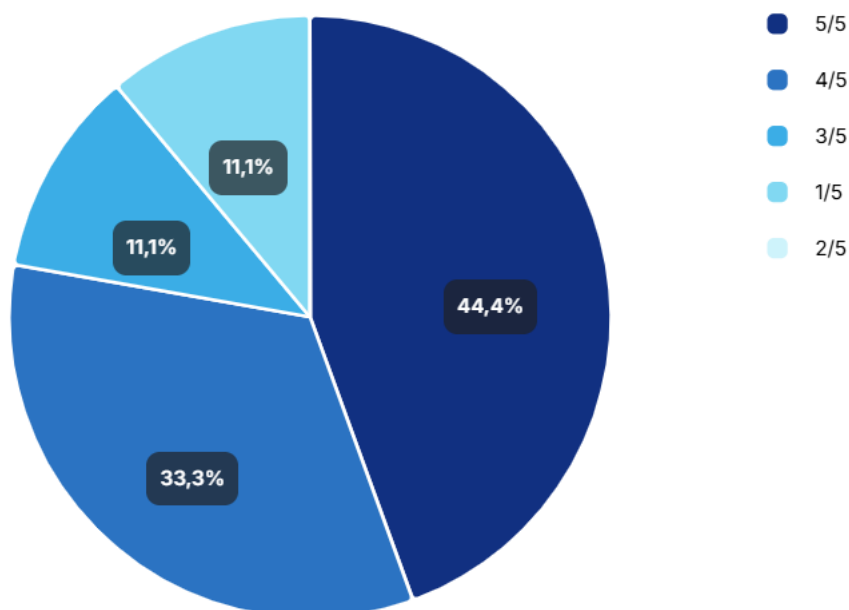
Niniejszy rozdział odpowiada na pytania badawcze:

W jakich obszarach (sfera społeczna, gospodarcza, środowiskowa, techniczna, przestrzenno – funkcjonalna) odnotowano największe zmiany? Jakich aspektów one dotyczyły?

Uzupełnieniem analizy wskaźnikowej oraz przeglądu stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest ocena jakościowa efektów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+, oparta na badaniu opinii interesariuszy procesu rewitalizacji. W tym celu przeprowadzono badanie ankietowe metodą CAWI, skierowane do osób zaangażowanych w przygotowanie, realizację oraz monitoring działań rewitalizacyjnych, w tym przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz innych podmiotów lokalnych. Uzyskane wyniki pozwalają na identyfikację zarówno pozytywnych, jak i negatywnych efektów interwencji, a także ocenę ich zgodności z założeniami programu oraz rzeczywistymi potrzebami użytkowników obszaru rewitalizacji.

Wyniki badania wskazują na wysoki poziom dopasowania celów Gminnego Programu Rewitalizacji do aktualnych problemów obszaru rewitalizacji. Połowa respondentów (44,4%) oceniła tę zgodność na najwyższym poziomie (5), podobnie wysoka ocen 33,3% badanych wskazała ocenę (4), co oznacza, że cele GPR są postrzegane jako w pełni aktualne i adekwatne do zidentyfikowanych wyzwań. Pozostałe odpowiedzi rozkładają się równomiernie – po 11,1% wskazań uzyskały oceny 3 oraz 1, co świadczy o występowaniu pojedynczych, bardziej krytycznych opinii. Brak wskazań dla oceny 2 sugeruje, że respondenci nie identyfikują istotnego poziomu „umiarkowanej nieaktualności” – dominują raczej skrajne oceny: bardzo pozytywne lub incydentalnie negatywne. Uzyskany rozkład odpowiedzi pozwala stwierdzić, że cele GPR są generalnie trafnie zdefiniowane i odpowiadają na kluczowe problemy obszaru rewitalizacji, jednak występuje również ograniczona grupa interesariuszy, która dostrzega ich niedostosowanie do bieżących potrzeb. Może to wskazywać na konieczność okresowej aktualizacji programu lub lepszego doprecyzowania interwencji w wybranych obszarach.

WYKRES 1. W JAKIM STOPNIU CELE GPR ODPOWIADAJĄ OBECNYM PROBLEMOM OBSZARU REWITALIZACJI? (1 GWIAZDKA – NIEAKTUALNE, 5 GWIAZDKA – W PEŁNI AKTUALNE)

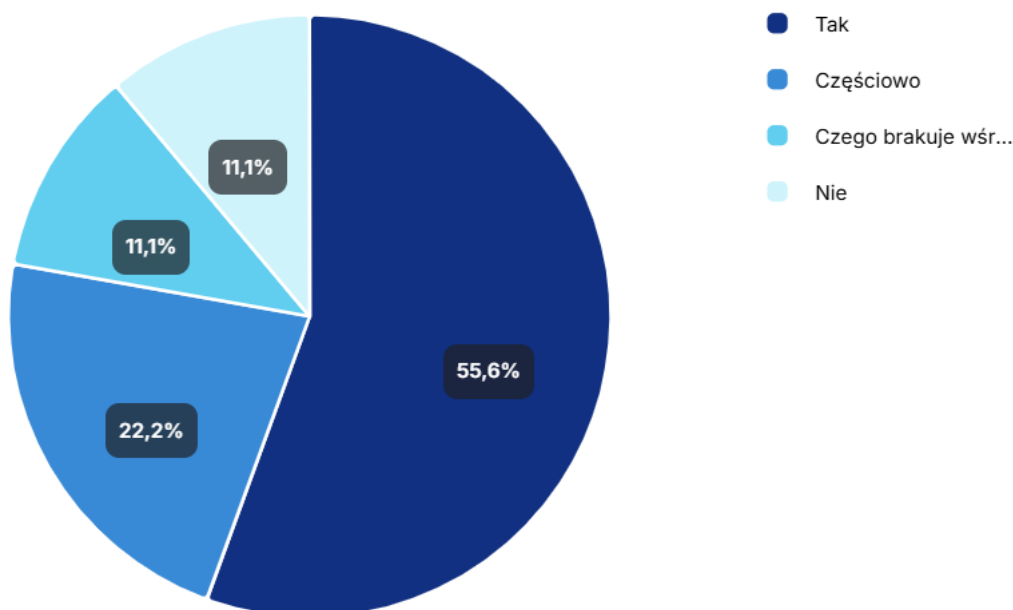

Źródło: badanie CAWI z interesariuszami rewitalizacji, podmiotami zaangażowanymi w realizację GPR, N=9

Wyniki badania wskazują również, że **zakres przedsięwzięć ujętych w GPR jest w większości postrzegany jako adekwatny do aktualnych potrzeb obszaru rewitalizacji**, choć z wyraźnymi zastrzeżeniami części respondentów. Ponad połowa badanych (55,6%) oceniła, że zakres działań w pełni odpowiada obecnym potrzebom, co potwierdza zasadność przyjętych kierunków interwencji.

Jednocześnie 22% respondentów wskazało odpowiedź „częściowo”, co sugeruje, że choć program trafia w kluczowe problemy, nie obejmuje wszystkich istotnych obszarów lub wymaga doprecyzowania zakresu działań. Dodatkowo 11% badanych uznało, że w programie brakuje określonych przedsięwzięć, co może wskazywać na luki w interwencji lub niedostateczne uwzględnienie niektórych potrzeb lokalnych. Negatywną ocenę („nie”) wyraziło również 11% respondentów, co potwierdza istnienie jednostkowych krytycznych opinii dotyczących dopasowania programu do rzeczywistych uwarunkowań obszaru rewitalizacji.

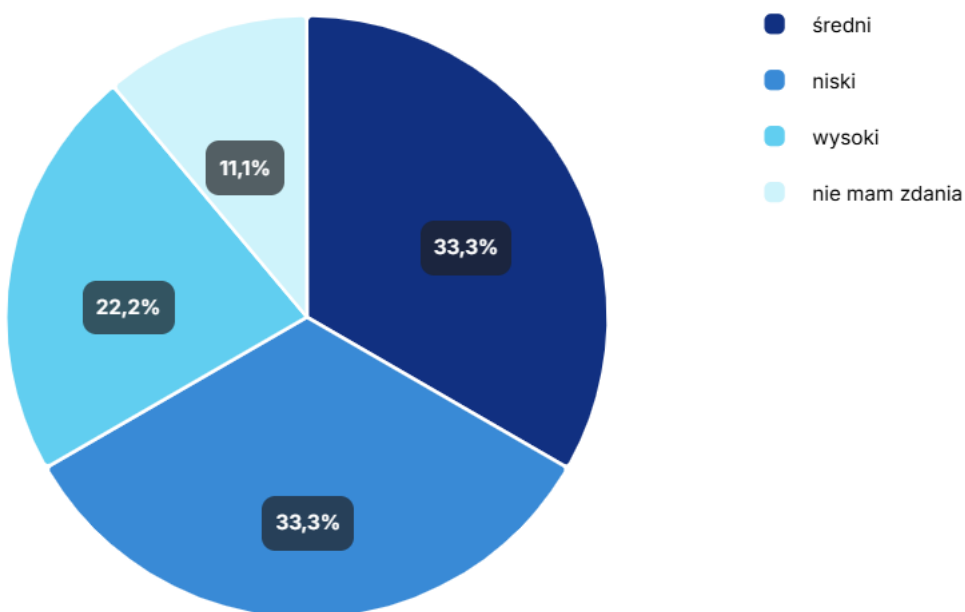
WYKRES 2. CZY ZAKRES PRZEDSIĘWZIĘĆ ODPOWIADA AKTUALNYM POTRZEBOM?

Źródło: badanie CAWI z interesariuszami rewitalizacji, podmiotami zaangażowanymi w realizację GPR, N=9

Uzyskany rozkład odpowiedzi wskazuje, że **GPR w znacznym stopniu odpowiada na potrzeby obszaru rewitalizacji, jednak wymaga uzupełnienia i większej elastyczności**, szczególnie w kontekście identyfikacji nowych wyzwań oraz lepszego dostosowania interwencji do oczekiwań interesariuszy.

WYKRES 3. JAK OCENIASZ STOPIEŃ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH?

Źródło: badanie CAWI z interesariuszami rewitalizacji, podmiotami zaangażowanymi w realizację GPR, N=9

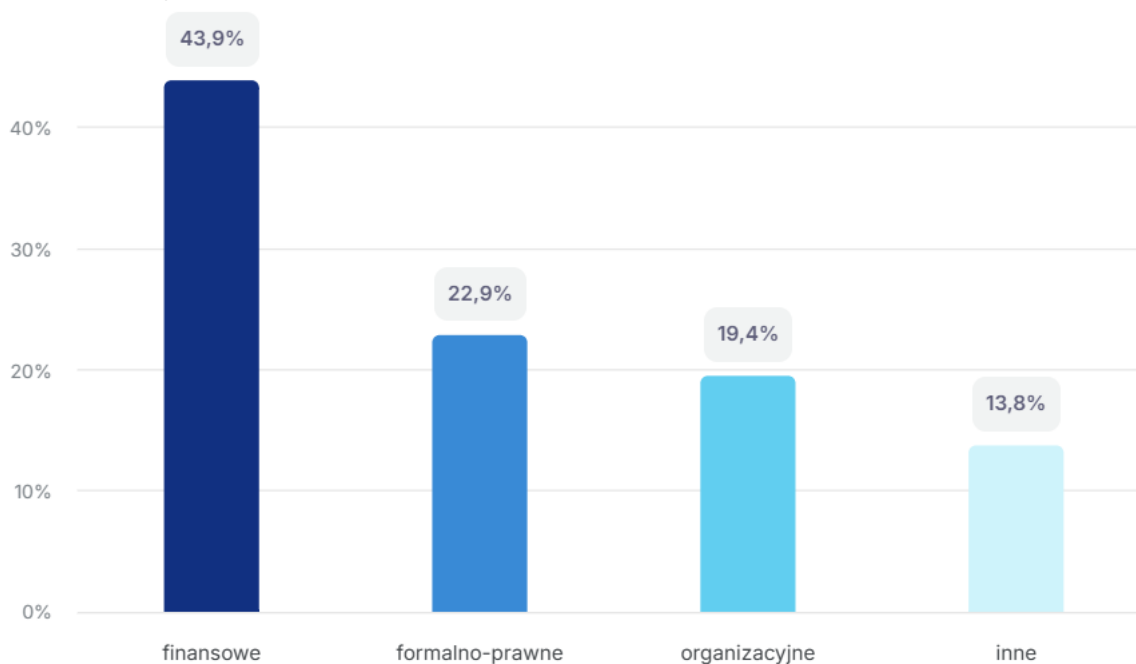
Ocena stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazuje na **pozytywny, lecz niejednoznaczny obraz zaawansowania wdrażania GPR**. Największa grupa respondentów (33,3%)

oceniła poziom realizacji jako średni, co sugeruje, że proces wdrażania postrzegany jest jako częściowo skuteczny, ale wciąż wymagający intensyfikacji działań, podobnie 33,3% badanych uznało realizację programu na poziomie niskim; 25% badanych uznało jednak, że Program został realizowany obecnie na poziomie „wysokim”.

Z jednej strony część badanych dostrzega istotne postępy w realizacji projektów rewitalizacyjnych, z drugiej – równie liczna grupa wskazuje na niedostateczne tempo lub ograniczony zakres wdrażanych działań. Niewielki odsetek respondentów (11%) nie miał zdania w tej kwestii, co może wynikać z ograniczonej wiedzy o postępach realizacji lub braku bezpośredniego kontaktu z efektami podejmowanych działań.

Uzyskane wyniki potwierdzają, że **stopień realizacji GPR jest postrzegany jako zróżnicowany i niespójny**, co koresponduje z analizą projektów – część przedsięwzięć została zakończona, część jest w trakcie realizacji, a część pozostaje niezrealizowana. Wskazuje to na potrzebę dalszego przyspieszenia wdrażania programu oraz poprawy komunikacji dotyczącej osiągniętych postępów.

WYKRES 4. JAKIE SĄ GŁÓWNE PRZESZKODY W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH? PROSZĘ RÓWNIEŻ OKREŚLIĆ WAGĘ POSZCZEGÓLNYCH ODPOWIEDZI.

Źródło: badanie CAWI z interesariuszami rewitalizacji, podmiotami zaangażowanymi w realizację GPR, N=9

Analiza odpowiedzi dotyczących barier w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazuje jednoznacznie, że **najistotniejszą przeszkodą są ograniczenia finansowe**, które zostały wskazane przez blisko połowę respondentów (43,9%). Oznacza to, że dostępność środków finansowych – zarówno własnych, jak i zewnętrznych – stanowi kluczowy czynnik determinujący tempo i zakres wdrażania GPR. Na kolejnych miejscach znalazły się bariery formalno-prawne (22,9%) oraz organizacyjne (19,4%), co potwierdza, że proces realizacji przedsięwzięć napotyka również trudności wynikające z procedur administracyjnych, wymogów regulacyjnych oraz zdolności instytucjonalnej podmiotów zaangażowanych w rewitalizację. Najmniej wskazań dotyczyło kategorii „inne” (13,8%), co sugeruje, że choć występują dodatkowe czynniki utrudniające realizację projektów, mają one charakter uzupełniający wobec głównych barier systemowych. Uzyskane

wyniki wskazują, że kluczowe wyzwania wdrożeniowe mają charakter strukturalny, a ich przezwyciężenie wymaga przede wszystkim **zapewnienia stabilnych źródeł finansowania zewnętrznego**. Jednocześnie istotne pozostaje wzmocnienie zdolności organizacyjnej podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne, co może przyczynić się do zwiększenia efektywności wdrażania programu.

W ramach badania, obok pytań zamkniętych, zastosowano również pytania otwarte, które umożliwiły respondentom swobodne wyrażenie opinii na temat efektów rewitalizacji oraz wskazanie najważniejszych potrzeb i problemów obszaru. Uzyskane odpowiedzi stanowią istotne uzupełnienie danych ilościowych i pozwalają lepiej uchwycić realne doświadczenia użytkowników przestrzeni. W wypowiedziach dominują pozytywne oceny projektów infrastrukturalnych, w szczególności rewitalizacji Parku Świętojańskiego oraz modernizacji centrum miasta, które przyczyniły się do ożywienia społecznego i stworzenia przestrzeni integracji. Pozytywnie oceniono również działania społeczne i aktywizacyjne. W ramach badania CAWI przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w realizację Programu wskazywali zarówno pozytywne efekty działań rewitalizacyjnych, jak i obszary wymagające dalszych działań lub korekty sposobu prowadzenia procesu rewitalizacji. **Do najwyższej ocenianych przedsięwzięć zaliczono przede wszystkim rewitalizację Parku Świętojańskiego, wskazywaną jako przykład przestrzeni publicznej**, która została skutecznie przywrócona mieszkańcom i pełni obecnie funkcje integracyjne, rekreacyjne oraz społeczne. Pozytywnie oceniano również modernizację infrastruktury oraz przestrzeni publicznych w centrum miasta, a także realizację części działań społecznych i aktywizacyjnych.

Jednocześnie część respondentów zwracała uwagę na problemy związane z organizacją ruchu i dostępnością miejsc parkingowych w centrum miasta, a także na potrzebę silniejszego uwzględniania opinii mieszkańców w procesie planowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wskazywano również na potrzebę większego nacisku na działania społeczne oraz bardziej funkcjonalne dostosowanie przestrzeni publicznych do codziennych potrzeb mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.

W odniesieniu do zgłoszonych uwag Miasto Radomsko podkreśliło, że realizowane inwestycje mają na celu nie tylko poprawę estetyki przestrzeni miejskiej, ale również zwiększenie jej funkcjonalności, bezpieczeństwa oraz jakości życia mieszkańców. Wskazano, że **modernizacja ul. Reymonta została poprzedzona konsultacjami społecznymi**, a przyjęte rozwiązania wynikały m.in. z potrzeby uspokojenia ruchu samochodowego oraz poprawy bezpieczeństwa pieszych. Jednocześnie utworzono dodatkowe miejsca parkingowe w rejonie centrum miasta. Miasto zwróciło również uwagę, że proces rewitalizacji jest działaniem wieloetapowym i długookresowym, wymagającym pogodzenia oczekiwań różnych grup interesariuszy, uwarunkowań przestrzennych oraz wymogów konserwatorskich. Podkreślono także **znaczenie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesie rewitalizacji, w szczególności działań realizowanych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji**, umożliwiających właścicielom nieruchomości i wspólnotom mieszkaniowym udział w procesie odnowy najbliższego otoczenia.

Wnioski z badania CAWI wskazują na potrzebę dalszego wzmocnienia mechanizmów partycypacji społecznej, szczególnie na etapie planowania i projektowania przedsięwzięć przestrzennych. Dotyczy to zwłaszcza projektów realizowanych w śródmieściu, które w sposób bezpośredni wpływają na codzienne funkcjonowanie mieszkańców, przedsiębiorców i użytkowników przestrzeni

publicznych. Rekomenduje się dalsze rozwijanie bardziej operacyjnych form dialogu społecznego, obejmujących konsultacje warsztatowe, działania informacyjne oraz bieżące konsultowanie rozwiązań funkcjonalnych z interesariuszami rewitalizacji.

Rozdział VII. Ocena aktualności GPR

Niniejszy rozdział prezentuje odpowiedź na pytanie badawcze:

- Czy w GPR ujęte są wszystkie istotne projekty realizowane na podobszarach rewitalizacji mające na celu wprowadzenie ich ze stanu kryzysowego?
- Czy problemy wskazane w GPR zostały trafnie zdiagnozowane? Czy istnieje potrzeba aktualizacji programu w szczegółowych obszarach celem spełnienia wymogów ustawowych?

Zgodnie z art. 15 ustawy o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji powinien obejmować szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, uwzględniającą negatywne zjawiska oraz lokalne potencjały, stanowiącą pogłębienie diagnozy delimitacyjnej. **Przeprowadzona ocena potwierdza aktualność zasadniczej diagnozy GPR, w szczególności w obszarze problemów społecznych, środowiskowych oraz funkcjonalno-przestrzennych.** Jednocześnie stwierdza się potrzebę aktualizacji katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych w związku z pojawieniem się nowych projektów o istotnym znaczeniu dla realizacji celów programu oraz z brakiem realizacji części przedsięwzięć dotychczas wpisanych do GPR.

Po pierwsze, analiza wskaźnikowa nie wskazuje na przełomową poprawę w kluczowych obszarach problemowych. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w 2025 r. utrzymuje się na wysokim poziomie (1379 osób w skali miasta), a liczba osób bezrobotnych wynosi 1075, w tym istotny udział stanowią osoby długotrwale bezrobotne (457). Oznacza to utrzymywanie się problemów społecznych, które zostały zdiagnozowane w GPR.

Po drugie, dane środowiskowe (m.in. 26 dni z przekroczeniami PM10 oraz 2520 kotłów bezklasowych) potwierdzają aktualność problemów związanych z niską emisją oraz konieczność kontynuacji działań w zakresie poprawy jakości powietrza.

Po trzecie, wyniki badania CAWI wskazują, że interesariusze nadal identyfikują podobne bariery rozwojowe, w tym deficyt miejsc parkingowych, niedostosowanie części przestrzeni publicznych do potrzeb użytkowników oraz potrzebę wzmocnienia działań społecznych. Oznacza to, że diagnoza problemów zawarta w GPR nie straciła na aktualności i w dalszym ciągu trafnie odzwierciedla sytuację obszaru rewitalizacji.

Jednocześnie analiza realizacji przedsięwzięć ujawnia istotne luki w katalogu projektów. Część zaplanowanych działań nie została uruchomiona (m.in. PP6, PP12, PP13, PP19–PP21, PP23), co wynika głównie z ograniczeń finansowych, braku dostępnych instrumentów wsparcia lub zmiany priorytetów inwestycyjnych. Równocześnie w trakcie wdrażania programu pojawiły się nowe inicjatywy oraz możliwości finansowania (w szczególności w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027), które nie były pierwotnie ujęte w GPR. Przykładem są duże projekty infrastrukturalne o wartości przekraczającej 28 mln zł, obejmujące m.in. kompleksowe działania rewitalizacyjne w przestrzeni miejskiej. Wskazuje to jednoznacznie, że obecny katalog przedsięwzięć nie obejmuje wszystkich kluczowych działań wpływających na proces rewitalizacji. W

tym kontekście **zasadne jest uzupełnienie programu o nowe przedsięwzięcia**, które odpowiadają zarówno na zidentyfikowane luki interwencji, jak i aktualne potrzeby mieszkańców oraz możliwości finansowania.

Szczególne znaczenie ma projekt „PAX ET BONUM – kompleksowa rewitalizacja Zespołu Klasztornego Ojców Franciszkanów”, który integruje działania społeczne, przestrzenne i kulturowe. Obejmuje on zarówno rewitalizację przestrzeni (w tym ogrodu klasztornego), jak i utworzenie infrastruktury wsparcia społecznego (Dom św. Franciszka), a także rozwój funkcji integracyjnych i edukacyjnych. Projekt ten odpowiada na zidentyfikowane potrzeby w zakresie włączenia społecznego, aktywizacji mieszkańców oraz tworzenia przestrzeni sprzyjających budowaniu więzi społecznych.

Równie istotne jest przedsięwzięcie „CENTRUM STYKU i Bulwary Niemca”, które adresuje problem niedostatecznego wykorzystania terenów nadzecznych oraz deficytu atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Projekt zakłada stworzenie nowej infrastruktury rekreacyjno-społecznej oraz przestrzeni aktywności gospodarczej i kulturalnej, co wpisuje się w potrzebę ożywienia centrum miasta oraz zwiększenia jego funkcjonalności.

Uzupełnieniem powyższego jest „Program społeczny Na styku”, który zapewnia komponent animacyjny i społeczny dla nowych przestrzeni. Zakłada on realizację działań kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych angażujących mieszkańców oraz lokalne instytucje. Wprowadzenie tego typu działań jest szczególnie istotne w kontekście wyników badań jakościowych, które wskazują na potrzebę wzmocnienia działań prospołecznych i lepszego wykorzystania zrewitalizowanej infrastruktury.

Dodatkowo zasadność aktualizacji GPR obejmuje również wprowadzenie przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury technicznej (w tym sieci ciepłowniczej) oraz zagospodarowaniem terenów przemysłowych pod funkcje mieszkaniowe. Problemy środowiskowe oraz potrzeba zwiększenia dostępności mieszkań o odpowiednim standardzie pozostają bowiem aktualne, a dotychczasowe projekty w tych obszarach nie zostały wdrożone.

Rozdział VIII. Wnioski i rekomendacje

Badanie ewaluacyjne pozwoliło na sformułowanie poniższych wniosków i rekomendacji

Badanie ewaluacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+ pozwoliło na sformułowanie kompleksowych wniosków dotyczących zarówno stopnia realizacji programu, jak i jego aktualności oraz skuteczności oddziaływania. Na ich podstawie wskazano również rekomendacje ukierunkowane na zwiększenie efektywności dalszego wdrażania GPR oraz jego ewentualnej aktualizacji.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że GPR pozostaje **dokumentem aktualnym pod względem diagnozy problemów**. Zarówno analiza wskaźnikowa, jak i wyniki badania jakościowego potwierdzają utrzymywanie się kluczowych zjawisk kryzysowych, w szczególności w sferze społecznej (bezrobocie, korzystanie z pomocy społecznej), środowiskowej (niska emisja) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (deficyty jakości przestrzeni i infrastruktury). Jednocześnie widoczne są pierwsze pozytywne efekty wdrażania programu, szczególnie w zakresie poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz realizacji działań społecznych. Ocena wskazuje również, że realizacja

GPR weszła w fazę przejścia od projektów społecznych i przygotowawczych do dużych inwestycji infrastrukturalnych, a skuteczność miasta w pozyskiwaniu środków zewnętrznych należy ocenić bardzo wysoko. Jednocześnie utrzymują się problemy społeczne i środowiskowe oraz luki w zakresie przedsięwzięć prywatnych, gospodarczych i technicznych, co wskazuje na zasadność uzupełnienia Programu o kolejne projekty rewitalizacyjne odnoszące się do aktualnych problemów obszaru rewitalizacji.

Stopień realizacji GPR należy ocenić jako wysoki, z uwagi na to że większość projektów jest obecnie na etapie realizacji; najważniejszym elementem jest zapewnienie finansowania tych projektów **w głównej mierze ze środków zewnętrznych.** Istotnym wnioskiem jest również ograniczona skuteczność mechanizmów angażujących sektor prywatny. Niski poziom realizacji projektów prywatnych i gospodarczych wskazuje na występowanie barier systemowych, w tym formalnych, finansowych i organizacyjnych. Oznacza to, że dotychczasowy model rewitalizacji w większym stopniu opiera się na działaniach publicznych, co ogranicza jego potencjał rozwojowy w dłuższej perspektywie.

Analiza efektów wdrażania GPR wskazuje, że najbardziej jednoznaczne rezultaty osiągnięto w sferze środowiskowej oraz infrastrukturalnej, natomiast efekty społeczne mają charakter bardziej punktowy i rozproszony. Wynika to zarówno z ograniczonej skali projektów społecznych, jak i z faktu, że ich rezultaty wymagają dłuższego czasu, aby przełożyć się na zmiany w skali całego obszaru rewitalizacji. Jednocześnie część obserwowanych pozytywnych zmian ma charakter pozorny i wynika z procesów demograficznych, co wymaga ostrożnej interpretacji danych wskaźnikowych.

Największe znaczenie ma tu projekt parasolowy pn. „Zrównoważona przestrzeń miejska dla poprawy jakości życia mieszkańców Radomska”, realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działanie FELD.05.02). Całkowita wartość tego przedsięwzięcia wynosi to przeszło 28 mln zł, z czego aż 25 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków europejskich Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt ten obejmuje szereg kluczowych działań rewitalizacyjnych, w tym przedsięwzięcia infrastrukturalne (PP14), mieszkaniowe (PP22, PP24) oraz działania animacyjne (PP8–PP11), co oznacza, że stanowi on główny filar finansowy wdrażania GPR w obecnej perspektywie.

Równolegle pozyskano znaczące środki na projekty z zakresu kultury i usług publicznych. W ramach projektu „Wzmocnienie roli kultury w życiu społecznym poprzez modernizację radomszczańskich instytucji kultury” (obejmującego m.in. PP17 i PP18) całkowita wartość inwestycji wynosi 18 mln zł, przy dofinansowaniu unijnym na poziomie 15 mln zł. Przedsięwzięcie to ma istotne znaczenie dla poprawy dostępności usług kulturalnych oraz wzmocnienia funkcji społecznych obszaru rewitalizacji.

Dodatkowo realizowane są projekty społeczne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, takie jak PP5 („Budowa kompetencji kadr 50+”), o wartości ponad 1 mln zł (w tym blisko 977 tys. zł dofinansowania), a także wcześniej zrealizowane projekty społeczne (PP3, PP4) współfinansowane ze środków EFS. Choć ich wartość jednostkowa jest niższa niż projektów infrastrukturalnych, pełnią one istotną rolę w osiągnięciu celów społecznych rewitalizacji.

Uzupełnieniem finansowania unijnego są również środki krajowe (m.in. Program Odbudowy Zabytków, Fundusz Solidarnościowy, program „Senior+”), które pozwoliły na realizację lub kontynuację części przedsięwzięć (np. PP1, PP7, PP18), szczególnie w sytuacjach, gdy nie było możliwości uzyskania wsparcia z programów UE.

Łącznie wartość pozyskanych środków zewnętrznych (przede wszystkim UE) na realizację kluczowych projektów rewitalizacyjnych przekracza obecnie 40 mln zł, co należy ocenić jako bardzo dobry wynik w skali miasta tej wielkości. Świadczy to o wysokiej sprawności instytucjonalnej samorządu, umiejętności przygotowania projektów spełniających wymagania konkursowe oraz skutecznym dopasowaniu planowanych przedsięwzięć do dostępnych instrumentów finansowych. W ujęciu ewaluacyjnym oznacza to, że jednym z najmocniejszych elementów wdrażania GPR jest zdolność do mobilizowania środków finansowych, co w istotny sposób ogranicza ryzyko realizacyjne największych inwestycji. Jednocześnie uzależnienie realizacji wielu przedsięwzięć od finansowania zewnętrznego wskazuje na konieczność dalszego utrzymywania wysokiej aktywności aplikacyjnej oraz dywersyfikacji źródeł finansowania w kolejnych latach.

Rewitalizacja Parku Świętojańskiego uznana powinna zostać za jeden z najlepszych rezultatów procesu rewitalizacji w Radomsku. Stanowi to wyraźny dowód na to, że mieszkańcy potrzebują zielonych, funkcjonalnych miejsc spotkań i odpoczynku. Fakt, że przestrzeń ta „tętni życiem”, należy uznać za jeden z najważniejszych efektów działań rewitalizacyjnych oraz potwierdzenie, że celem rewitalizacji nie jest wyłącznie poprawa estetyki, ale przede wszystkim tworzenie miejsc rzeczywiście użytkowanych przez mieszkańców i pełniących funkcje społeczne.

Zmiany realizowane w centrum Radomska mają służyć nie tylko poprawie wyglądu przestrzeni miejskiej, ale również zwiększeniu jej funkcjonalności, bezpieczeństwa i komfortu użytkowania. Przyjęta koncepcja przebudowy ul. Reymonta została poprzedzona konsultacjami społecznymi, w wyniku których uznano za zasadne uspokojenie ruchu samochodowego oraz trwałe i bezpieczne oddzielenie ciągów pieszych od ruchu kołowego. W odpowiedzi na zgłaszane potrzeby związane z parkowaniem utworzono również parking na 60 miejsc postojowych, zlokalizowany u zbiegu ul. Reymonta i al. Jana Pawła II. Miasto podkreśla jednak, że pełne wykorzystanie tej infrastruktury wymaga stopniowej zmiany przyzwyczajeń komunikacyjnych mieszkańców oraz adaptacji do nowego sposobu organizacji przestrzeni śródmiejskiej.

Jednocześnie należy podkreślić, że proces rewitalizacji centralnych części miasta ma charakter złożony, etapowy i długofalowy. Nie wszystkie oczekiwania mieszkańców mogą zostać zrealizowane w pełnym zakresie, m.in. z uwagi na ograniczenia przestrzenne, wymogi bezpieczeństwa oraz obostrzenia wynikające z ochrony konserwatorskiej. Miasto deklaruje jednak, że celem prowadzonych działań pozostaje możliwie szerokie uwzględnianie potrzeb społeczności lokalnej oraz zwiększanie udziału mieszkańców w procesie przemian przestrzennych.

W tym kontekście istotnym uzupełnieniem dużych inwestycji infrastrukturalnych są działania realizowane w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji, w szczególności system dotacji wspierających remonty i modernizacje budynków prywatnych oraz wspólnot mieszkaniowych. Instrument ten umożliwia mieszkańcom bezpośredni udział w procesie odnowy najbliższego otoczenia i powinien być dalej rozwijany jako element wzmacniający społeczną odpowiedzialność za przestrzeń miejską oraz trwałość efektów rewitalizacji.

W trakcie wdrażania programu pojawiły się jednak nowe projekty oraz możliwości finansowania, które nie były pierwotnie uwzględnione, a które mają istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji.

W tym kontekście rekomenduje się wprowadzenie do GPR projektu „PAX ET BONUM – kompleksowa rewitalizacja Zespołu Klasztornego Ojców Franciszkanów w Radomsku” jako przedsięwzięcia o wysokim priorytecie. Projekt ten powinien zostać potraktowany jako przykład interwencji zintegrowanej, ponieważ łączy ochronę i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, rewitalizację przestrzeni, rozwój funkcji społecznych oraz działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem. Szczególne znaczenie ma planowane utworzenie przestrzeni wsparcia społecznego, integracji i edukacji, co odpowiada na utrzymujące się problemy społeczne wskazane w diagnozie GPR oraz potwierdzone w badaniu ewaluacyjnym. Projekt ten może również wzmacniać funkcję centrum miasta jako miejsca spotkań, aktywności i budowania więzi społecznych.

Rekomenduje się także ujęcie w GPR przedsięwzięcia „CENTRUM STYKU i Bulwary Niemca”, jednak z zastrzeżeniem konieczności doprecyzowania jego dojrzałości planistycznej, finansowej i organizacyjnej. Projekt odpowiada na potrzebę lepszego wykorzystania terenów nadrzecznych oraz tworzenia atrakcyjnych, dostępnych przestrzeni publicznych. Jego potencjał polega na możliwości połączenia funkcji rekreacyjnych, społecznych, edukacyjnych i gospodarczych. Z perspektywy rewitalizacji szczególnie istotne jest to, że projekt nie ogranicza się do zagospodarowania przestrzeni, lecz może stać się impulsem do ożywienia lokalnej aktywności, w tym działalności organizacji społecznych, rzemiosła, usług i inicjatyw kulturalnych.

Jako komplementarny wobec tego przedsięwzięcia należy traktować „Program społeczny Na styku”. Rekomenduje się jego wpisanie jako projektu powiązanego funkcjonalnie z inwestycją przestrzenną. Jego wartością jest zapewnienie „miękkiego” komponentu rewitalizacji, czyli działań animacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych. Tego typu projekt jest szczególnie potrzebny, ponieważ sama modernizacja przestrzeni nie gwarantuje trwałych efektów społecznych. Dopiero jej regularne wykorzystywanie przez mieszkańców, organizacje i instytucje lokalne może przełożyć się na realne ożywienie obszaru rewitalizacji.

Zasadne jest również uzupełnienie GPR o przedsięwzięcia dotyczące rozwoju **infrastruktury ciepłowniczej, w szczególności w rejonie ul. Warszycy i ul. Narutowicza**. Brak realizacji dotychczasowych projektów ciepłowniczych wskazuje na potrzebę ponownego zaprojektowania tego typu interwencji, w tym lepszego dopasowania źródeł finansowania. Projekty te pozostają jednak kluczowe dla osiągnięcia celów środowiskowych GPR, zwłaszcza ograniczenia niskiej emisji, poprawy jakości powietrza oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Rekomenduje się, aby w aktualizacji GPR ująć je jako projekty podstawowe lub warunkowe, z jednoznacznym wskazaniem operatora, zakresu rzeczowego, możliwego montażu finansowego oraz mierników efektu, np. liczby podłączonych budynków lub redukcji źródeł ciepła na paliwa stałe.

Pozytywnie należy ocenić także kierunek polegający na **zagospodarowaniu terenów przemysłowych przy ul. Narutowicza pod funkcje mieszkaniowe**. Przedsięwzięcie to wpisuje się w logikę rewitalizacji poprzez ponowne wykorzystanie terenów zdegradowanych, zwiększenie dostępności mieszkań oraz wzmacnianie funkcji osiedleńczej centrum miasta. Rekomenduje się jednak poprzedzenie jego wpisania do katalogu podstawowego analizą wykonalności, obejmującą kwestie własnościowe, planistyczne, środowiskowe, kosztowe oraz model dostępności mieszkań.

Projekt powinien być traktowany jako ważny kierunek rozwojowy, ale wymagający dopracowania przed pełnym uruchomieniem.

Rekomenduje się ponadto rozszerzenie przedsięwzięć dotyczących **remontów i modernizacji kamienic w Podobszarze Centrum**, w tym o obiekty przy ul. Fabianiego 46 oraz ul. Warszycy 7. Dotychczasowe doświadczenia związane ze Specjalną Strefą Rewitalizacji pokazują, że instrument ten jest potrzebny, ale wymaga wsparcia organizacyjnego i doradczego dla właścicieli oraz wspólnot. Samo wpisanie kolejnych budynków nie będzie wystarczające, jeżeli nie zostaną ograniczone bariery formalne, w szczególności związane z dokumentacją techniczną i uzgodnieniami konserwatorskimi.

Rekomenduje się więc powiązanie rozszerzenia katalogu remontów z mechanizmem doradztwa przednaborem, wzorami dokumentów, wsparciem w przygotowaniu kosztorysów oraz wcześniejszymi konsultacjami konserwatorskimi. W związku z powyższym rekomenduje się, aby aktualizacja GPR nie polegała wyłącznie na dopisaniu nowych **projektów, lecz również na wprowadzeniu mechanizmu oceny ich gotowości**. Każde nowe przedsięwzięcie powinno zostać ocenione pod kątem zgodności z diagnozą i celami GPR, skali oddziaływania społecznego, gotowości technicznej i planistycznej, dostępności finansowania, trwałości efektów oraz zdolności realizatora do wdrożenia projektu. Pozwoli to uniknąć wpisywania do programu przedsięwzięć ważnych, lecz niewykonalnych w aktualnych warunkach.

Podsumowując, aktualizacja GPR powinna zmierzać do wzmocnienia jego operacyjności. Nowe projekty rewitalizacyjne powinny zostać wprowadzone nie jako luźne uzupełnienie katalogu, lecz **jako logiczna odpowiedź na zidentyfikowane luki: potrzebę silniejszego komponentu społecznego, lepszego wykorzystania przestrzeni publicznych, poprawy jakości środowiska, zwiększenia dostępności mieszkań oraz skuteczniejszego angażowania partnerów prywatnych i społecznych**. Tak przeprowadzona aktualizacja zwiększy szanse na osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji do 2030+ i pozwoli lepiej powiązać GPR z realnymi możliwościami finansowania oraz wdrażania.

Załącznik – Szczegółowy opis rezultatów przedsięwzięcia oraz ocena ewaluacyjna

Numer projektu	Nazwa projektu	Status projektu Legenda stanu realizacji: ● – zrealizowany ● – w trakcie realizacji ○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	Opis rezultatów przedsięwzięcia oraz ocena ewaluacyjna
PP1.	Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku	● – zrealizowany	<p>Projekt zrealizowany (trwający od 07.12.2021 do 31.05.2024) w czasie procedury opiniowania i uzgadniania GPR - współfinansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej "Centra opiekuńczo-mieszkalne". Realizacja przedsięwzięcia doprowadziła do utworzenia Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Radomsku, zapewniającego 20 miejsc wsparcia (14 całodobowych i 6 dziennych) dla osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne (COM) w Radomsku zostało otwarte 29 lipca 2024 roku.</p> <p>Projekt o wartości ponad 5 mln zł został współfinansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego (ponad 3 mln zł), a jego realizacja przyczyniła się do zwiększenia dostępności usług opiekuńczych i wsparcia wytchnieniowego dla opiekunów. Powstała infrastruktura została w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co umożliwia świadczenie kompleksowych usług w warunkach zbliżonych do środowiska domowego.</p>
PP2.	Mały Wielki Człowiek	● – zrealizowany	<p>Projekt zrealizowany (trwający od 01.01.2022 do 30.06.2023) w czasie procedury opiniowania i uzgadniania GPR – ze środków RPO WŁ 2010-2020. Działanie IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Celem głównym projektu była poprawa dostępu do realizowanych w mieście Radomsku usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne. Cel został osiągnięty przez rozwój usług placówek wsparcia dziennego w Mieście Radomsku oraz rozszerzenie oferowanego w nich wsparcia.</p>

			<p>Projekt został zrealizowany zgodnie z założeniami, w pełnym okresie przewidzianym harmonogramem, bez istotnych zmian zakresowych, co wskazuje na jego wysoką gotowość wdrożeniową oraz adekwatne zaplanowanie interwencji. Przedsięwzięcie przyczyniło się do zwiększenia dostępności i jakości usług społecznych w Radomsku poprzez rozwój oraz rozszerzenie oferty placówek wsparcia dziennego.</p> <p>Wsparciem objęto 50 dzieci i młodzieży w wieku 6–18 lat, realizując kompleksowe działania obejmujące rozwój kompetencji kluczowych, wsparcie psychologiczne i terapeutyczne oraz działania integracyjne. Efektem projektu było wyrównanie deficytów edukacyjnych i społecznych uczestników oraz poprawa ich funkcjonowania w środowisku społecznym.</p>
PP3.	Aktywni razem – stop wykluczeniu w Mieście Radomsku	● – zrealizowany	<p>Projekt zrealizowany w ramach Działań FELD.07.05 „Integracja i społeczeństwo obywatelskie” oraz FELD.07.06 „Ekonomia społeczna”. Realizacja prowadzona była w siedzibie Regionalnej Izby Przemysłowo-Handlowej przy ul. Kościuszki 6 w Radomsku, a wsparcie skierowano do mieszkańców wszystkich podobszarów rewitalizacji.</p> <p>Wsparciem objęto łącznie 40 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (Centrum – 18 os., Kopiec – 11 os., Młodzowy – 11 os.), w tym 5 osób w wieku 50+ (Centrum – 3 os., Kopiec – 1 os., Młodzowy – 1 os.). Zakres działań obejmował kompleksowe formy aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym diagnozę potrzeb, poradnictwo psychologiczne i obywatelskie, warsztaty (m.in. z zakresu zarządzania budżetem domowym i prawa w zadłużeniach), szkolenia, staże zawodowe oraz doradztwo i pośrednictwo pracy.</p> <p>Efektem projektu było zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych uczestników oraz poprawa ich zdolności do funkcjonowania na rynku pracy i w życiu społecznym.</p> <p>Z perspektywy ewaluacyjnej projekt należy ocenić jako skuteczny w zakresie indywidualnej aktywizacji uczestników i poprawy dostępu do usług integracyjnych, przy jednoczesnym ograniczonym zasięgu oddziaływania (niewielka liczba uczestników). Istotnym czynnikiem powodzenia była realizacja przez podmiot wyspecjalizowany w obszarze rynku pracy oraz zastosowanie zindywidualizowanych form wsparcia.</p>
PP4.	Chcemy działać	● – zrealizowany	<p>Projekt został zrealizowany w okresie od 01.09.2021 do 31.08.2023 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku i był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO Wł 2014–2020 (Działanie IX.1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym). Całkowita wartość projektu</p>

			<p>wyniosła 720 338,41 zł, w tym 612 287,64 zł dofinansowania. Wsparciem objęto 40 mieszkańców miasta Radomska korzystających z pomocy społecznej.</p> <p>Celem projektu było przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez kompleksowe działania z zakresu aktywizacji społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Zakres wsparcia obejmował m.in. indywidualne i grupowe poradnictwo psychologiczne, trening kompetencji społecznych, zajęcia edukacyjne (w tym język angielski), szkolenia zawodowe (m.in. kursy: komputerowy z obsługą magazynu, opiekuna osób starszych, kucharski, pracownika gospodarczego, operatora wózka widłowego), kurs prawa jazdy kat. B oraz organizację staży zawodowych.</p> <p>Realizacja projektu przyczyniła się do podniesienia kwalifikacji i kompetencji uczestników oraz zwiększenia ich gotowości do wejścia na rynek pracy. Zastosowanie zintegrowanego podejścia (łąającego komponent społeczny, edukacyjny i zawodowy) odpowiadało na zdiagnozowane bariery wielowymiarowego wykluczenia.</p> <p>Projekt należy ocenić jako trafny i komplementarny względem zidentyfikowanych problemów społecznych obszaru rewitalizacji, w szczególności w zakresie bezrobocia i niskich kwalifikacji mieszkańców. Wysoką wartością interwencji było zastosowanie kompleksowych instrumentów aktywizacyjnych, zwiększających szanse na trwałą reintegrację społeczną i zawodową uczestników. Skala oddziaływania projektu była jednak ograniczona liczebnie (40 osób), co oznacza, że jego wpływ miał charakter punktowy, choć istotny z perspektywy beneficjentów bezpośrednich. W dłuższej perspektywie skuteczność interwencji zależy od trwałości efektów zatrudnieniowych oraz dalszego wsparcia uczestników na rynku pracy.</p>
PP5.	Budowa kompetencji kadr 50+ na lokalnym rynku pracy	 – w trakcie realizacji	<p>Projekt znajduje się w trakcie realizacji (01.04.2024 – 31.03.2026) i jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działanie FELD.07.05 Integracja i społeczeństwo obywatelskie; powiązanie z FELD.07.06 Ekonomia społeczna). Całkowita wartość projektu wynosi 1 028 789,45 zł, w tym 976 789,45 zł dofinansowania oraz 52 000 zł wkładu własnego.</p> <p>W ramach projektu „Otwarte drzwi” wsparciem objęto 11 osób w wieku 50+ (6 kobiet i 5 mężczyzn), stanowiących 26% wszystkich uczestników projektu. Jedna osoba przerwała udział, natomiast pozostali uczestnicy ukończyli zaplanowaną ścieżkę reintegracji. Projekt realizowany jest w formule Klubu Integracji Społecznej i ukierunkowany na przywracanie zdolności do zatrudnienia osób w niekorzystnej sytuacji społeczno-zawodowej.</p>

			<p>Zakres wsparcia obejmuje kompleksowe działania aktywizacyjne o charakterze społecznym, edukacyjnym i zawodowym. W części społecznej i edukacyjnej zrealizowano m.in. trening umiejętności społecznych (120 h), indywidualne i grupowe poradnictwo psychologiczne (łącznie 144 h) oraz zajęcia z języka angielskiego (480 h). W części zawodowej uczestnicy korzystali z doradztwa zawodowego (indywidualnego i grupowego – łącznie 148 h), szkoleń zawodowych (m.in. operator wózka widłowego – zakończony egzaminem UDT, florystyka, prace gospodarcze, obsługa kasy fiskalnej) oraz staży zawodowych (4 osoby, 6 miesięcy). Dodatkowo jedna uczestniczka została objęta pracami społecznie użytecznymi.</p> <p>Projekt należy ocenić jako trafnie ukierunkowany na jedną z kluczowych grup ryzyka na obszarze rewitalizacji, tj. osoby w wieku 50+, które napotykały szczególne bariery na rynku pracy. Zastosowanie zindywidualizowanych ścieżek wsparcia oraz szerokiego wachlarza instrumentów aktywizacyjnych (w tym szkoleń zakończonych certyfikacją oraz staży) zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia trwałych efektów zatrudnieniowych. Jednocześnie ograniczona liczebność grupy (11 osób) wskazuje na selektywny charakter oddziaływania projektu. Pozytywnie należy ocenić wysoki poziom ukończenia projektu oraz dopasowanie działań do potrzeb uczestników, jednak pełna ocena efektywności będzie możliwa dopiero po analizie trwałości rezultatów, w szczególności w zakresie podjęcia i utrzymania zatrudnienia przez uczestników.</p>
PP6.	<p>Życ lepiej w Radomsku – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców na rewitalizowanym terenie</p>	<p>○ – nierozpoczęty / niezrealizowany</p>	<p>Projekt nie został zrealizowany (status: nierozpoczęty). Planowano jego wdrożenie w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w programie Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działania FELD.07.05 Integracja i społeczeństwo obywatelskie oraz FELD.07.06 Ekonomia społeczna).</p> <p>Zgodnie z założeniami GPR przedsięwzięcie miało być realizowane przez Regionalną Izbę Przemysłowo-Handlową w Radomsku i obejmować kompleksowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności osób młodych i o niskich kwalifikacjach. Planowany zakres obejmował diagnozę potrzeb, doradztwo indywidualne, szkolenia, kursy zawodowe, staże oraz pośrednictwo pracy, w tym także elementy związane z rozwojem tzw. „zielonych zawodów”.</p> <p>Brak realizacji projektu oznacza niewykorzystanie potencjału interwencji w obszarze aktywizacji społeczno-zawodowej jednej z kluczowych grup problemowych zidentyfikowanych w diagnozie (osoby młode, o niskich kompetencjach, zagrożone trwałym wykluczeniem). Projekt miał charakter komplementarny wobec innych działań aktywizacyjnych (PP3–PP5),</p>

			<p>jednak jego niezrealizowanie ogranicza skalę i kompleksowość oddziaływania GPR w tym obszarze. Może to wskazywać na bariery instytucjonalne lub finansowe (np. brak pozyskania środków, trudności organizacyjne), co powinno zostać pogłębione w analizie przyczyn opóźnień i rezygnacji z realizacji przedsięwzięcia.</p>
PP 7.	Funkcjonowanie Klubu Senior+ w Radomsku	● – w trakcie realizacji	<p>Przedsięwzięcie jest w trakcie realizacji i ma charakter ciągły. Początkowo zakładano jego finansowanie w ramach środków FELD, jednak Instytucja Zarządzająca wskazała brak możliwości finansowania tego typu działań z programu, co wymusiło zmianę montażu finansowego. Projekt realizowany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku w siedzibie Klubu przy pl. 3 Maja 13, z wykorzystaniem środków krajowych – w szczególności Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021–2025 oraz środków własnych gminy.</p> <p>Klub Senior+ stanowi formę wsparcia dla osób powyżej 60. roku życia, nieaktywnych zawodowo, kierowanych do udziału przez MOPS. Placówka dysponuje 20 miejscami i oferuje przestrzeń do integracji społecznej oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Uczestnictwo w zajęciach ma charakter odpłatny, zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej i decyzjami administracyjnymi. Zakres działalności obejmuje m.in. zajęcia aktywizujące, integracyjne, kulturalne i rekreacyjne, ukierunkowane na przeciwdziałanie izolacji społecznej seniorów oraz wzmacnianie ich uczestnictwa w życiu lokalnym.</p> <p>W 2024 r. koszty funkcjonowania Klubu wyniosły 65 127,39 zł, z czego 38 880,00 zł stanowiło dofinansowanie z programu „Senior+”, a pozostała część została pokryta ze środków własnych miasta.</p> <p>Projekt należy ocenić jako trafnie odpowiadający na wyzwania demograficzne i społeczne obszaru rewitalizacji, w szczególności związane ze starzeniem się ludności i niską aktywnością społeczną seniorów. Pomimo ograniczeń w dostępie do finansowania ze środków europejskich, zapewniono ciągłość realizacji zadania dzięki wykorzystaniu źródeł krajowych, co świadczy o wysokiej determinacji instytucjonalnej. Skala oddziaływania jest umiarkowana (20 miejsc), jednak przedsięwzięcie ma istotne znaczenie jakościowe – przyczynia się do ograniczenia izolacji społecznej i poprawy jakości życia uczestników. Długookresowa efektywność projektu zależeć będzie od utrzymania stabilnego finansowania oraz ewentualnego rozszerzenia oferty i dostępności wsparcia dla szerszej grupy seniorów.</p>
PP8.	Przystanek Food Truck Radomsko	● – w trakcie realizacji	<p>Projekty znajdują się w trakcie realizacji i mają charakter cyklicznych wydarzeń społeczno-kulturalnych, ukierunkowanych na zwiększenie aktywności i integracji mieszkańców obszaru</p>

Raport z badania ewaluacyjnego
Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomska 2030+

PP9.	Letnie Granie	● – w trakcie realizacji	<p>rewitalizacji. Ich wdrożenie zostało powiązane z szerszym przedsięwzięciem inwestycyjnym pn. „Zrównoważona przestrzeń miejska dla poprawy jakości życia mieszkańców Radomska”, dla którego Miasto Radomsko uzyskało dofinansowanie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działanie FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich). Umowa o dofinansowanie została podpisana 31.10.2025 r., a wartość wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi 25 481 001,58 zł (przy całkowitej wartości projektu 28 312 223,98 zł).</p> <p>Realizacja projektów PP8–PP11 wpisuje się również w działania z zakresu włączenia społecznego (FELD.07.13) i będzie prowadzona w latach 2026–2028 jako element uzupełniający interwencje infrastrukturalne (m.in. rewitalizacja przestrzeni publicznych i budynków). Wydarzenia takie jak „Przystanek Food Truck”, „Letnie Granie” oraz jarmarki sezonowe stanowią narzędzie animacji społecznej w odnowionej przestrzeni miejskiej, zwiększając jej funkcjonalność i atrakcyjność dla mieszkańców.</p> <p>Zakres działań obejmuje organizację otwartych wydarzeń plenerowych (koncerty, animacje, wydarzenia tematyczne, jarmarki), które sprzyjają integracji społecznej, aktywizacji mieszkańców oraz wzmocnieniu lokalnej tożsamości. Projekty mają charakter dostępny i inkluzywny – są kierowane do szerokiego grona odbiorców, bez istotnych barier uczestnictwa.</p> <p>Z punktu widzenia logiki interwencji projekty pełnią funkcję „miękkiego” uzupełnienia działań infrastrukturalnych, wzmocniając ich społeczne oddziaływanie. Ich znaczenie polega przede wszystkim na aktywizacji mieszkańców oraz ożywieniu przestrzeni publicznych, co jest kluczowe dla trwałości efektów rewitalizacji. Pozytywnie należy ocenić ich powiązanie z dużym projektem inwestycyjnym, co zwiększa spójność działań oraz potencjał synergii.</p> <p>Jednocześnie należy wskazać, że projekty te mają charakter wydarzeniowy i krótkookresowy, przez co ich wpływ na trwałą zmianę społeczną jest ograniczony i zależny od ciągłości realizacji oraz frekwencji uczestników. Ich efektywność będzie w dużej mierze uzależniona od jakości organizacji, zdolności angażowania mieszkańców oraz komplementarności z innymi działaniami społecznymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji.</p>
PP10.	Jarmark Bożonarodzeniowy	● – w trakcie realizacji	
PP11.	Jarmark Wielkanocny	● – w trakcie realizacji	
PP 12.	Poprawa funkcji gospodarczo-społecznej na obszarze rewitalizacji	○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	<p>Projekt nie został zrealizowany (status: nierozpoczęty). Przedsięwzięcie miało charakter prywatny i było planowane do realizacji przez inwestora indywidualnego na podobszarze Centrum, z założeniem przekształcenia terenu na funkcje usługowe, handlowe, biurowe, gastronomiczne oraz mieszkaniowe.</p>

			<p>Zgodnie z zapisami GPR realizacja projektu była uzależniona m.in. od zmian w dokumentach planistycznych (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego), co mogło stanowić istotną barierę dla jego wdrożenia.</p> <p>Brak realizacji przedsięwzięcia wskazuje na ograniczoną skuteczność instrumentów rewitalizacji w odniesieniu do projektów inicjowanych przez podmioty prywatne. Projekt miał potencjalnie istotne znaczenie dla ożywienia funkcji gospodarczych obszaru rewitalizacji oraz zagospodarowania terenów o niewykorzystanym potencjale, jednak jego niezrealizowanie oznacza utrzymanie istniejących deficytów w tym zakresie.</p> <p>Sytuacja ta może świadczyć o występowaniu barier formalno-prawnych (np. planistycznych), finansowych lub rynkowych, które ograniczają aktywność inwestycyjną sektora prywatnego. W kontekście ewaluacyjnym wskazuje to na potrzebę wzmocnienia mechanizmów zachęcających inwestorów prywatnych do angażowania się w proces rewitalizacji (np. poprzez instrumenty planistyczne, zachęty finansowe lub wsparcie doradcze).</p>
PP13.	Wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	<p>Projekt nie został dotychczas zrealizowany (status: nierozpoczęty). Za jego wdrożenie odpowiada Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Radomsku. Planowano jego realizację w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działania FELD.07.05 Integracja i społeczeństwo obywatelskie oraz FELD.07.06 Ekonomia społeczna). Na etapie ewaluacji brak jest informacji o podjęciu działań wdrożeniowych. Zgodnie z założeniami GPR przedsięwzięcie miało obejmować działania szkoleniowe i doradcze skierowane do mieszkańców oraz przedsiębiorców, w tym rozwój kompetencji biznesowych, wsparcie w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej oraz animowanie lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>Brak realizacji projektu oznacza niewykorzystanie istotnego instrumentu wsparcia w obszarze rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, który stanowi jeden z kluczowych kierunków interwencji rewitalizacyjnej. W konsekwencji ograniczona została możliwość wzmacniania aktywności gospodarczej mieszkańców oraz pobudzania funkcji ekonomicznych obszaru rewitalizacji. Opóźnienie lub brak wdrożenia może wynikać z czynników organizacyjnych po stronie realizatora, trudności w pozyskaniu finansowania lub niedostatecznej gotowości instytucjonalnej. Z perspektywy ewaluacyjnej wskazuje to na potrzebę monitorowania zdolności partnerów lokalnych do realizacji projektów oraz ewentualnego wsparcia animacyjnego lub instytucjonalnego, które umożliwiłoby uruchomienie tego typu inicjatyw.</p>

PP14.	Spacerem i rowerem po mieście – poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji Radomska w celu rozwoju ekomobilności i polepszenia warunków do rekreacji codziennej	● – w trakcie realizacji	<p>Projekt znajduje się w trakcie realizacji i stanowi kluczowe, modelowe przedsięwzięcie infrastrukturalne w ramach GPR. Jego wdrożenie jest możliwe dzięki pozyskaniu dofinansowania z Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Działanie FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich), w ramach naboru FELD.05.02 – IZ.00-003/24 (umowa podpisana 31.10.2025 r.). Projekt realizowany jest jako część szerszego pakietu inwestycji miejskich o wysokiej wartości finansowej i znaczeniu strategicznym dla obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje kompleksową przebudowę i zagospodarowanie przestrzeni publicznych na podobszarach Centrum, Kopiec i Młodzowy, w tym rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej, tworzenie terenów rekreacyjnych i zielonych, budowę bulwarów nad rzeką Radomką, modernizację układu komunikacyjnego (uspokojenie ruchu), a także wprowadzenie elementów małej architektury oraz infrastruktury wspierającej ekomobilność (np. stacje rowerowe, punkty ładowania). Projekt ma charakter etapowy i wieloletni (realizacja do 2030 r.), obejmując szeroki zakres interwencji przestrzenno-funkcjonalnej.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności, bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych oraz stworzenie warunków dla rozwoju codziennej rekreacji i mobilności niskoemisyjnej. Projekt adresuje również potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, poprzez likwidację barier architektonicznych i zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego.</p> <p>Projekt należy ocenić jako kluczowy dla realizacji celów rewitalizacji w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym oraz środowiskowym. Jego kompleksowy charakter oraz skala oddziaływania wskazują na wysoki potencjał transformacyjny – zarówno w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców, jak i zmiany wizerunku obszaru rewitalizacji. Pozytywnie należy ocenić powiązanie projektu z celami zrównoważonej mobilności oraz adaptacji przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.</p> <p>Jednocześnie, ze względu na wysoki poziom złożoności, etapowy charakter realizacji oraz znaczące nakłady finansowe, projekt obciążony jest podwyższonym ryzykiem opóźnień oraz trudności realizacyjnych. Kluczowe dla osiągnięcia zakładanych efektów będzie skuteczne zarządzanie inwestycją, zapewnienie spójności poszczególnych etapów oraz utrzymanie komplementarności z działaniami społecznymi realizowanymi na obszarze rewitalizacji.</p>
PP 15.	Poprawa dostępności przestrzeni	● – w trakcie realizacji	<p>Projekt znajduje się w trakcie realizacji. W pierwotnych założeniach planowano jego finansowanie ze środków programu FELD, jednak w toku aktualizacji GPR Instytucja</p>

	publicznych poprzez modernizację oświetlenia na obszarze rewitalizacji		<p>Zarządzająca wskazała brak możliwości wsparcia tego typu przedsięwzięcia z tego źródła, co wymusiło zmianę montażu finansowego i realizację projektu z wykorzystaniem innych instrumentów (środki własne, środki krajowe oraz wsparcie pożyczkowe).</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia prowadzona jest etapowo na trzech podobszarach rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Centrum: I kw. 2022 – IV kw. 2023, – Kopiec: I kw. 2022 – IV kw. 2023, – Młodzowy: IV kw. 2022 – IV kw. 2026. <p>Zakres projektu obejmuje modernizację infrastruktury oświetleniowej w przestrzeniach publicznych, w tym wymianę opraw oświetleniowych na energooszczędne oraz poprawę parametrów oświetlenia ulicznego, co przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa i dostępności przestrzeni. W ramach dotychczasowych działań zrealizowano m.in. modernizację oświetlenia na ul. Piastowskiej (odcinek od ul. Fabianiego do ul. Leszka Czarnego) o wartości 691 928,14 zł, przy wsparciu finansowym z programu „SOWA – oświetlenie zewnętrzne” Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (pożyczka w wysokości 90 470,00 zł). Dodatkowo Miasto Radomsko udzieliło Powiatowi dotacji celowej (421 040,03 zł) na przebudowę drogi powiatowej ul. Krasickiego, co stanowi działanie komplementarne wobec poprawy infrastruktury publicznej.</p> <p>Projekt należy ocenić jako istotny z punktu widzenia poprawy bezpieczeństwa oraz funkcjonalności przestrzeni publicznych, szczególnie w kontekście potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (seniorów, osób z niepełnosprawnościami). Pomimo ograniczeń w dostępie do finansowania ze środków europejskich, zapewniono jego kontynuację dzięki wykorzystaniu alternatywnych źródeł finansowania, co świadczy o elastyczności zarządczej samorządu.</p> <p>Z uwagi na techniczny charakter interwencji projekt ma przede wszystkim pośredni wpływ na cele społeczne rewitalizacji, jednak jego znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia zjawisk degradacji przestrzeni należy ocenić pozytywnie. Kluczowym wyzwaniem pozostaje dokończenie działań na podobszarze Młodzowy oraz zapewnienie spójności inwestycji z innymi projektami infrastrukturalnymi realizowanymi w ramach GPR.</p>
PP 16.	Dotacje do remontów budynków prywatnych w ramach Specjalnej Strefy Rewitalizacji	● – zrealizowany	Projekt zrealizowany. Specjalna strefa Rewitalizacji została utworzona na mocy uchwały NR XVIII/118/25 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 15 maja 2025 r. w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Mieście Radomsku zmienionej uchwałą nr XXIII/151/25 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 26 września 2025 r. Specjalna

			<p>Strefa Rewitalizacji w Radomsku została ustanowiona jako instrument mający na celu usprawnienie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności poprzez wprowadzenie systemu dotacji celowych wspierających prace remontowe i modernizacyjne w zasobie prywatnym. Funkcjonowanie tego instrumentu można ocenić na podstawie dwóch przeprowadzonych naborów wniosków o udzielenie dotacji – za rok 2025 oraz 2026.</p> <p>W ramach pierwszego naboru (na 2025 r.) odnotowano bardzo ograniczone zainteresowanie instrumentem – złożono łącznie 2 wnioski. Spośród nich dofinansowanie uzyskał jeden projekt, realizowany przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o. (Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Kościuszki 7), dotyczący remontu dachu budynku mieszkalnego. Kwota przyznanego wsparcia wyniosła 21 684,90 zł brutto, a zadanie zostało zrealizowane i rozliczone w 2025 r. Drugi wniosek nie uzyskał dofinansowania. Skala interwencji w pierwszym roku funkcjonowania SSR była zatem bardzo ograniczona, zarówno pod względem liczby projektów, jak i wartości udzielonego wsparcia.</p> <p>W drugim naborze (na 2026 r.) nastąpił wyraźny wzrost liczby złożonych wniosków – do Urzędu Miasta wpłynęło 9 aplikacji. Wzrost ten należy interpretować jako efekt rosnącej rozpoznawalności instrumentu wśród potencjalnych beneficjentów. Jednocześnie proces oceny formalnej wykazał istotne bariery proceduralne – większość wniosków nie spełniała wymogów formalnych, przede wszystkim z uwagi na brak wymaganych uzgodnień konserwatorskich dla nieruchomości ujętych w gminnej ewidencji zabytków. W rezultacie do dalszego etapu oceny zakwalifikowano jedynie 2 wnioski, które uzyskały rekomendację do dofinansowania.</p> <p>Dofinansowanie przyznano dwóm projektom. Pierwszy z nich dotyczył budynku przy ul. Mickiewicza 5 (Wspólnota Mieszkaniowa zarządzana przez TBS), w ramach którego przewidziano docieplenie i renowację elewacji tylnej ściany budynku – kwota wsparcia wyniosła 16 228,13 zł brutto (z zastrzeżeniem możliwości jej korekty po rozliczeniu inwestycji). Drugi projekt, realizowany przez podmiot prywatny (A & A.F Investments LTD), dotyczył kamienicy zlokalizowanej przy głównej ulicy w centrum miasta i obejmował kompleksowe prace renowacyjne elewacji, balkonów oraz stolarki okiennej, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. W tym przypadku kwota przyznanego wsparcia wyniosła 71 932,66 zł brutto. Zakres prac wskazuje na potencjalnie istotny wpływ tego przedsięwzięcia na poprawę estetyki przestrzeni publicznej w centralnej części miasta.</p>
--	--	--	---

			<p>łącznie w dwóch pierwszych naborach złożono 11 wniosków, z czego dofinansowanie uzyskały 3 projekty (tj. ok. 27% wszystkich aplikacji), przy czym tylko jeden projekt został już zrealizowany i rozliczony. Pozostałe dwa przedsięwzięcia znajdują się na etapie przygotowania do realizacji lub w trakcie realizacji. Całkowita wartość przyznanego wsparcia wyniosła dotychczas ok. 109,8 tys. zł.</p> <p>Z punktu widzenia efektywności należy wskazać, że instrument SSR na obecnym etapie charakteryzuje się ograniczoną skalą oddziaływania. Pomimo wzrostu liczby wniosków w drugim naborze, faktyczna liczba projektów zakwalifikowanych do wsparcia pozostaje niska, co wynika przede wszystkim z wysokiego poziomu formalizacji procedury aplikacyjnej. W szczególności wymóg uzyskania uzgodnień konserwatorskich stanowi istotną barierę dla potencjalnych beneficjentów.</p> <p>Jednocześnie należy pozytywnie ocenić kierunek interwencji – wszystkie dofinansowane projekty dotyczą poprawy stanu technicznego i estetyki zabudowy mieszkaniowej w obszarze centrum miasta, co jest spójne z celami rewitalizacji i może generować efekt demonstracyjny. Zwłaszcza projekty realizowane w eksponowanych lokalizacjach (np. kamienica przy głównej ulicy) mogą przyczynić się do stopniowej poprawy wizerunku obszaru rewitalizacji.</p> <p>W ujęciu oddziaływania można zatem mówić o początkowej fazie funkcjonowania instrumentu, w której widoczne są pierwsze efekty rzeczowe, jednak ich skala nie pozwala jeszcze na istotne przełożenie na zmiany w skali całego podobszaru. Kluczowym wyzwaniem pozostaje zwiększenie liczby skutecznie aplikujących beneficjentów oraz poprawa dostępności instrumentu poprzez ograniczenie barier formalnych lub wzmocnienie wsparcia doradczego na etapie przygotowania wniosków.</p>
PP 17.	Zwiększenie dostępności do kultury i oferowanych usług poprzez modernizację Muzeum Regionalnego w Radomsku	● – w trakcie realizacji	<p>Projekt znajduje się w trakcie realizacji. W toku aktualizacji GPR wskazano brak możliwości jego finansowania w ramach FELD w pierwotnie zakładanym zakresie, jednak przedsięwzięcie uzyskało wsparcie w ramach innego instrumentu – Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), Priorytet 6, Działanie FELD.06.04 Kultura i turystyka. Umowa o dofinansowanie projektu pn. „Wzmocnienie roli kultury w życiu społecznym poprzez modernizację radomszczańskich instytucji kultury” została podpisana 31.10.2025 r.</p> <p>Projekt ma charakter kompleksowy i obejmuje modernizację trzech kluczowych instytucji kultury: Muzeum Regionalnego im. Stanisława Sankowskiego (PP17), Miejskiego Domu</p>

			<p>Kultury oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej. Wartość całkowita projektu wynosi 18 286 726,36 zł, z czego 15 543 717,41 zł stanowi dofinansowanie ze środków UE.</p> <p>W odniesieniu do komponentu muzealnego zakres prac obejmuje kompleksową modernizację budynku, w tym roboty konstrukcyjne i instalacyjne, likwidację zawilgoceń, przebudowę pomieszczeń, poprawę efektywności energetycznej oraz dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (m.in. budowa pochylni, eliminacja barier architektonicznych). Projekt obejmuje również zagospodarowanie terenu oraz wyposażenie obiektu.</p> <p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępności i jakości usług kulturalnych, rozwój oferty instytucji oraz wzmocnienie roli kultury w życiu społecznym miasta. Projekt adresowany jest zarówno do mieszkańców Radomska, jak i odbiorców zewnętrznych (region, turyści), przy szczególnym uwzględnieniu osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Projekt należy ocenić jako istotny i komplementarny względem celów rewitalizacji w wymiarze społecznym i przestrzenno-funkcyjnym. Jego znaczenie wykracza poza samą modernizację infrastruktury – tworzy warunki do aktywizacji społecznej, rozwoju oferty kulturalnej oraz zwiększenia atrakcyjności miasta. Pozytywnie należy ocenić skuteczne przeorientowanie źródeł finansowania po wykluczeniu wsparcia z pierwotnego działania FELD, co pozwoliło utrzymać projekt w realizacji.</p> <p>Ze względu na kompleksowy i wieloinstytucjonalny charakter przedsięwzięcia istnieje podwyższone ryzyko organizacyjne (koordynacja prac, harmonogram, koszty), jednak jego potencjał oddziaływania jest wysoki – zarówno w zakresie poprawy dostępności usług publicznych, jak i wzmocnienia funkcji kulturotwórczych obszaru rewitalizacji. Kluczowe dla oceny końcowej będzie osiągnięcie trwałych efektów w postaci wzrostu liczby użytkowników oraz zwiększenia aktywności kulturalnej mieszkańców.</p>
PP 18.	Zwiększenie dostępności do usług Miejskiej Biblioteki Publicznej poprzez kompleksową modernizację obiektu wraz z budową windy zewnętrznej	● – w trakcie realizacji	<p>Projekt znajduje się w trakcie realizacji. W pierwotnych założeniach przewidywano jego finansowanie w ramach FELD, jednak w toku aktualizacji GPR wskazano brak takiej możliwości, co wymusiło zmianę źródeł finansowania.</p> <p>Pierwszy etap przedsięwzięcia realizowany jest dzięki wsparciu z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków (II edycja), w ramach którego pozyskano dofinansowanie w wysokości 1 300 000,00 zł. W 2024 r. przeprowadzono postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy, a całkowita wartość zadania po rozstrzygnięciu przetargu wyniosła 2 294 000,00 zł. Planowany termin zakończenia tego etapu to sierpień 2027 r.</p>

			<p>Kolejny etap inwestycji będzie realizowany w ramach projektu pn. „Wzmocnienie roli kultury w życiu społecznym poprzez modernizację radomszczańskich instytucji kultury”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (umowa podpisana 31.10.2025 r., dofinansowanie 15 543 717,41 zł).</p> <p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje kompleksową modernizację budynku biblioteki, w tym roboty budowlane i instalacyjne, poprawę efektywności energetycznej oraz kluczowo – likwidację barier architektonicznych poprzez budowę windy zewnętrznej i dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekt zakłada także poprawę funkcjonalności przestrzeni oraz warunków korzystania z usług bibliotecznych.</p> <p>Projekt należy ocenić jako istotny z punktu widzenia poprawy dostępności usług publicznych oraz wzmacniania funkcji społecznych instytucji kultury. Pozytywnie należy ocenić skuteczne pozyskanie alternatywnych źródeł finansowania (krajowych i europejskich) po wykluczeniu wsparcia z pierwotnego działania FELD, co umożliwiło kontynuację przedsięwzięcia.</p> <p>Z punktu widzenia celów rewitalizacji projekt ma duże znaczenie jakościowe – przyczynia się do likwidacji barier dostępności oraz zwiększenia inkluzywności oferty kulturalno-edukacyjnej. Jednocześnie jego pełny efekt społeczny będzie uzależniony od późniejszego wykorzystania zmodernizowanej infrastruktury (rozszerzenia oferty, wzrostu liczby użytkowników). Ryzykiem pozostaje etapowy charakter realizacji oraz konieczność zapewnienia spójności pomiędzy różnymi źródłami finansowania i harmonogramami prac</p>
PP19.	Aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę strefy rekreacyjno-wypoczynkowej	○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	<p>Projekt nie został zrealizowany (status: nierozpoczęty), mimo że pozostaje aktualny z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji. Za jego realizację odpowiada Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Radomsku Sp. z o.o. Planowano jego wdrożenie w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla łódzkiego 2021–2027 (Działanie FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich).</p> <p>Zgodnie z informacjami uzyskanymi od realizatora, główną barierą wdrożenia projektu jest brak możliwości sfinansowania inwestycji ze środków własnych spółki. W obecnej sytuacji realizacja przedsięwzięcia uzależniona jest od pozyskania zewnętrznego dofinansowania. Jednocześnie podmiot odpowiedzialny wskazał na konieczność priorytetyzacji innych inwestycji (w szczególności modernizacji budynku przy ul. Kościuszki 7A), dla których zapewniono już finansowanie ze środków UE i budżetu samorządu województwa.</p>

			<p>Brak realizacji projektu wynika przede wszystkim z barier finansowych oraz konieczności hierarchizacji inwestycji przez podmiot realizujący. Przedsięwzięcie miało potencjalnie istotne znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców, w szczególności w zakresie dostępności przestrzeni rekreacyjnej oraz aktywizacji społecznej, jednak jego niezrealizowanie ogranicza oddziaływanie GPR w tym obszarze.</p> <p>Sytuacja ta wskazuje na wysoką zależność projektów infrastrukturalnych od dostępności finansowania zewnętrznego oraz ograniczoną zdolność podmiotów (zwłaszcza spółek komunalnych) do samodzielnego finansowania inwestycji rewitalizacyjnych. W kontekście ewaluacyjnym zasadne jest wskazanie potrzeby lepszego powiązania planowanych przedsięwzięć z realnymi możliwościami finansowymi oraz zapewnienia mechanizmów umożliwiających ich etapowanie lub alternatywne finansowanie.</p>
PP 20.	Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej emisji na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	<p>Projekt nie został dotychczas zrealizowany (status: nierozpoczęty). W trakcie aktualizacji GPR wskazano brak możliwości jego finansowania w ramach programu FELD. Na etapie ewaluacji brak jest szczegółowych informacji o postępie – oczekiwane są dane od podmiotu odpowiedzialnego za realizację.</p> <p>Brak realizacji projektu ogranicza możliwość osiągnięcia celów środowiskowych GPR, w szczególności w zakresie ograniczenia niskiej emisji i poprawy jakości powietrza. Sytuacja wskazuje na bariery finansowe i instytucjonalne, typowe dla projektów infrastruktury technicznej, wymagających znacznych nakładów oraz stabilnych źródeł finansowania.</p> <p>Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. realizuje zadania w zakresie składanych wniosków o przyłączenie do sieci ciepłowniczej, okres po covidzie i czas pierwszych lat działań wojennych na Ukrainie przyczynił się do bardzo dużego wzrostu materiałów energetycznych, co przełożyło się na duże wzrosty cen za ciepło z sieci miejskiej, a co za tym idzie spadło zainteresowanie odbiorców do podłączeń. W tym okresie również nie było programów zewnętrznych, gdzie spółka miałaby możliwość aplikowania. Obecnie spadki cen w taryfie za ciepło spowodowało większe zainteresowanie ze strony potencjalnych użytkowników, przewidywane jest zatem większe zainteresowanie wnioskami o podłączenia do sieci.</p>
PP 21.	Budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych w celu ograniczenia niskiej	● – w trakcie realizacji	<p>Projekt rozpoczął swoją realizację. W trakcie aktualizacji GPR wskazano brak możliwości jego finansowania w ramach programu FELD. Na moment prowadzenia ewaluacji brak jest szczegółowych informacji o postępie – oczekiwane są dane od podmiotu odpowiedzialnego za realizację. Realizator projektu Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. zrealizowało</p>

	emisji na podobszarze rewitalizacji Centrum		jedno podłączenie długości 60 mb do budynku wielorodzinnego znajdującego się w zarządzie TBS przy ulicy Fabianiego 46, zadanie to zrealizowano ze środków własnych. Wartość poniesionych nakładów to 39,5 tys. zł.
PP22.	Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Centrum	● – w trakcie realizacji	<p>Przedsięwzięcie znajduje się w trakcie realizacji, z rozpoczęciem zaplanowanym od 2025 r. Obejmuje termomodernizację i remont budynków zlokalizowanych na podobszarze Centrum, w tym przy ul. Przedborskiej 14 (własność Gminy Miasta Radomska) oraz ul. Kościuszki 7A (własność TBS w Radomsku). Projekt realizowany jest w ramach Działania FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich, przy wsparciu środków pozyskanych w naborze FELD.05.02 – IZ.00-003/24 (umowa z dnia 31.10.2025 r.). Zakres obejmuje poprawę efektywności energetycznej budynków oraz podniesienie standardu zamieszkiwania.</p> <p>Projekt wpisuje się bezpośrednio w cele rewitalizacji dotyczące poprawy jakości zasobów mieszkaniowych i efektywności energetycznej. Na obecnym etapie jego skuteczność będzie zależać od sprawnej realizacji prac budowlanych oraz utrzymania finansowania. Kluczowe znaczenie ma także komplementarność z innymi inwestycjami rewitalizacyjnymi w obszarze Centrum. Wczesna faza realizacji nie pozwala jeszcze na ocenę efektów, jednak sam fakt pozyskania dofinansowania ogranicza ryzyko realizacyjne i zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych rezultatów.</p>
PP23.	Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Młodzowy	○ – nierozpoczęty / niezrealizowany	<p>Przedsięwzięcie pozostaje niezrealizowane i znajduje się na etapie planistycznym. Zakładany okres realizacji obejmuje lata I kwartał 2025 – IV kwartał 2030, w ramach Działania FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich. Pomimo aktualności zadania, dotychczas nie podjęto działań wdrożeniowych, co wynika z przyjętej przez Miasto Radomska hierarchii inwestycyjnej – w pierwszej kolejności realizowane są projekty dotyczące innych budynków (m.in. Przedborska 19, Kolejowa 3), dla których zabezpieczono już finansowanie. Realizacja przedsięwzięcia w podobszarze Młodzowy uzależniona jest od pozyskania środków zewnętrznych w kolejnych perspektywach finansowych (w tym środków FELD), przy założeniu wysokiego poziomu dofinansowania.</p> <p>Projekt jest zgodny z celami rewitalizacji w zakresie poprawy efektywności energetycznej i standardu zamieszkiwania, jednak jego realizacja została odłożona w czasie ze względu na ograniczenia finansowe oraz konieczność priorytetyzacji innych inwestycji. Brak zabezpieczonych środków stanowi główną barierę wdrożeniową. Jednocześnie utrzymanie przedsięwzięcia w GPR należy ocenić pozytywnie, gdyż pozwala na jego uruchomienie w przyszłości, w przypadku pojawienia się możliwości finansowania.</p>

PP24.	Poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez ich termomodernizację i remont w celu poniesienia standardu zamieszkiwania na podobszarze rewitalizacji Kopiec	● – w trakcie realizacji	<p>Przedsięwzięcie jest w trakcie realizacji, z rozpoczęciem zaplanowanym od 2025 r. Obejmuje termomodernizację budynku przy ul. Kolejowej 3 (dz. nr 175/1, obręb 10), stanowiącego własność Gminy Miasta Radomska. Zadanie realizowane jest w ramach Działania FELD.05.02 Rewitalizacja obszarów miejskich, jako część projektu „Zrównoważona przestrzeń miejska dla poprawy jakości życia mieszkańców Radomska”. Umowa o dofinansowanie została podpisana 31.10.2025 r., a całkowita wartość projektu wynosi 28 312 223,98 zł, w tym dofinansowanie 25 481 001,58 zł. Zakres obejmuje poprawę efektywności energetycznej oraz podniesienie standardu zamieszkiwania.</p> <p>Projekt jest zgodny z celami rewitalizacji i znajduje się na bardziej zaawansowanym etapie niż analogiczne przedsięwzięcia w innych podobszarach, dzięki zapewnionemu finansowaniu. Włączenie zadania w większy, kompleksowy projekt rewitalizacyjny zwiększa jego spójność i potencjalny efekt społeczno-przestrzenny. Kluczowe dla osiągnięcia rezultatów będzie terminowe przeprowadzenie prac oraz ich komplementarność z innymi działaniami inwestycyjnymi. Ryzyko realizacyjne należy ocenić jako umiarkowane.</p>
-------	--	--------------------------	--